

I./2021

Tolažite moje ljudstvo

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2020

Izdala za uporabo pri bogoslužju KAC, Uprava,
Njegoševa cesta 15, 1000 Ljubljana

1. nauk: KRIZA IDENTITETE

Ključno besedilo: Iz 1 do 5.

Splošni pregled

Iz 1 do 5 je uvod v Izaijevo knjigo. Poleg obupnega stanja izraelske družbe ta poglavja opisujejo tudi Izraelovo duhovno stanje, ki je osrednja tema te knjige. Vera Božjega ljudstva se je izpridila.

Ali v takšnih okoliščinah sploh obstaja upanje? Da, obstaja. Zato nekateri Izaijevo knjigo imenujejo »starozavezni evangelij«. V Iz 1,2 beremo, da je Gospod vzgajil svoje otroke: »Otroke sem vzredil in povzdignil.« V Iz 5 je s simbolnim izrazjem vinograda opisana Božja skrb za njegove otroke: »Prekopal ga je, ga otrebil in zasadil z žlahtno trto. Sredi njega je sezidal stolp in v njem izdolbel tudi stiskalnico. Upal je, da bo dajal grozdje, pa je dal viničje. Kaj sem mogel še storiti svojemu vinogradu, pa mu nisem storil? Zakaj sem upal, da bo dajal grozdje, pa je dal viničje?« (Iz 5,2.4)

Bog v svoji ljubezni ni uničil svojega ljudstva. Po preroku Ozeju, Izaijevem sodobniku, je opisal svojo notranjo muko in nemir, ki ju je čutil zaradi njihovega nazadovanja: »Kako naj bi te opustil, Efraim, tebe li naj izdam, Izrael? Kako naj bi te storil kakor Adamo, te naredil enakega Zeboímu? Moje srce se je preobrnilo v meni, razvnelo se mi je vse usmiljenje.« (Oz 11,8) Bog bo še enkrat poskusil pridobiti svoje ljudstvo. S sporočilom mu je uspelo Izraelu povedati, kako grešno je njihovo stanje. Vedno znova jih je spodbujal, naj se vrnejo k njemu. Zaradi tega je izjavil: »Kajti Gospod je govoril.« (Iz 1,2) S tem v mislih bomo ta teden raziskali tri pomembne teme: 1) izjavo »Gospod je govoril«; 2) temo grešnega naroda; 3) vabilo »Pridite, pravdajmo se«. (Iz 1,18–19)

Razlaga

»Gospod je govoril«

Prerok v Iz 1,1 sporoča, da se videnje nanaša na Judo/Jeruzalem. Z besedami »poslušajte, nebesa, prisluhni, zemlja« (Iz 1,2) Izaija namiguje, da je sporočilo namenjeno širšemu občinstvu. Bralci se moramo zavedati, da so bili prvotni naslovniki te preoroške knjige ljudje takratnega časa. Poleg tega moramo imeti v mislih tudi to, da se Izaijevo sporočilo razteza veliko

dlje od časa in kraja, v katerih je bilo zapisano, in zajema širše občinstvo kakor zgolj prvotne naslovnike.

Izaija mnogokrat zapiše besede »Gospod je govoril« ali druge tej podobne besedne zveze. Prerokbe v Izaijevi knjigi so uporabne, ker gre za sporočila, ki jih je »govoril Gospod«. To se na različne načine poudarja vse od prvega poglavja: »Gospod je govoril,« (Iz 1,2) »Poslušajte Gospodovo besedo,« (Iz 1,10) »govori Gospod,« (Iz 1,18) »Gospodova usta so govorila« (Iz 1,20) in »govori Gospod, Bog nad vojskami, Močni Izraelov«. (Iz 1,24) Avtor želi jasno povedati, da videnja prihajajo od Gospoda. Z drugimi besedami: videnje se je zgodilo, ker ga je razodel Gospod.

Kako je Bog predstavljen v Izaijevi knjigi? Glavna oseba je Gospod; prejemnik sporočila je njegovo ljudstvo med pisanjem Izaijeve knjige. Ta knjiga jasno govori, da je sporočilo namenjeno Božjemu ljudstvu skozi čas – vse do Božjega ostanka na koncu časa. Izaijev Bog je v tem poglavju opisan na več različnih načinov. Je Sveti Gospod. Zanimivo je, da je avtor ob prvi omembi Boga uporabil izraz YHWH, ki je v tej knjigi najpogosteje uporabljen izraz za Boga. YHWH je vseprisotni Bog. Ime YHWH ne razodeva samo večnega obstoja Boga, temveč tudi njegov zavezni odnos z izvoljenim ljudstvom. V Iz 1,10 je Bog predstavljen z izrazom Elohim; je nadnaravni Bog in/ali Vladar vesolja. Včasih Izaija zapiše kombinacijo obojega: »Gospod Bog.« (Iz 61,1) Še eno edinstveno poimenovanje Boga v tem poglavju je »Sveti Izraelov«; (Iz 1,4) ta naziv je značilen za Izaijev slog pisanja in se pojavi kar 25-krat.

Grešen narod

Izaijeva knjiga je jasna glede stanja Božjega ljudstva tistega časa. Prerok opominja na ljubečo Gospodovo skrb do ljudstva: »Otroke sem vzredil in povzdignil.« (Iz 1,2) Toda Juda je pozabil na zvesto Gospodovo ljubezen in se je uprl Bogu. (Iz 1,2) Kako je v tem odlomku opisana izkušnja greha? V hebrejščini obstaja v povezavi z grehom več različnih izrazov. V nadaljevanju bodo na kratko predstavljene najpomembnejše besede za *greh*, ki se pojavljajo v Iz 1.

V Iz 1,2 je zapisan hebrejski izraz *pāša* , ki opisuje grešno dejanje. Ta izraz je v našem prevodu preveden z besedno zvezo »so se uprli«, ki je del stavka »oni pa so se mi uprli«. Ta beseda ima konotacijo »vstaje« oziroma »upora«. Drugi pomeni vključujejo izraze »prekiniti« ali »biti nezvest«.

/Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 3 (Leiden/New York/Koln: E. J. Brill, 1996), str. 981/ Z drugimi besedami: *pāša* ' opisuje uničen odnos. Čeprav se ta beseda večinoma prevaja v smislu dejanja upora, je to dejanje v hebrejskem Svetem pismu razumljeno kot kriminalno obnašanje.

Naslednji izraz za greh je *hāṭā'*. (Iz 1,4) Če mu dodamo besedo »ljudstvo«, ga lahko prevedemo z besedno zvezo »grešno ljudstvo«, kakor na primer v angleškem prevodu King James. V tem primeru je beseda v glagolski obliki in v svojem bistvu pomeni »zgrešiti cilj«, »motiti se, prizadeti (s svojim obnašanjem)«, »zagrešiti greh« in »biti kriv«. /William L. Holladay, *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 1988), str. 100/ Juda je bil grešen narod, ker mu je spodletelo v zaveznem odnosu z Gospodom; ljudstvo ni ravnalo prav. Prizadelo je Gospoda, zato so bili njegovi prebivalci krivi pred njim. V istem stavku je ob izrazu »grešen narod« zapisana tudi besedna zveza »ljudstvo, obteženo s krivdo«. Hebrejska beseda, ki je prevedena z izrazom »krivda«, je *āwōn*. Ta samostalnik opisuje »dejavnost, ki je izprijena ali napačna« – prestopok, ki je lahko nameren ali načrten. /William L. Holladay, *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, str. 268/ Kakor je bilo pri prejšnji besedi (*hāṭā'*), tudi *āwōn* opisuje napačno, grešno dejanje.

Drugi del Iz 1,4 opisuje stanje Izraelovih otrok: ravnali so izprijeno, zato so »izprijeni otroci«. Razlog za to je podan v naslednjih besedah: »Zapustili so Gospoda, ... obrnili so mu hrbet.« Zapustiti Boga je v tej vrstici definirano kot greh; s seboj prinaša upor, grdo obnašanje, napačna dejanja in krivdo. V Iz 1,3 je stanje Božjega ljudstva povzeto s tem osupljivim opisom: »Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna, moje ljudstvo ne razume.« Izraelovo stanje je zbuja skrb celo z vidika logičnega razmišljanja. Toda Gospod je znova poskusil pridobiti svoje otroke. To je tudi osnova za njegovo izjavo: »Pridite, pravdajmo se.« (Iz 1,18–19)

»Pridite, pravdajmo se«

Izraelu je bilo dano vse, da bi lahko postal veličasten narod. Toda Iza-ija ga je primerjal s Sodomo in Gomoro. (Iz 1,10) Kljub temu je bil Gospod zmožen narediti potreben čudež in mu povrniti ugled. Obljubil mu je:

»Svojo roko bom obrnil proti tebi, kot plavž bom izžgal tvojo žlindro in izločil ves tvoj svinec.« (Iz 1,25)

Pot vrnitve k Bogu se začne s pozivom ljudstvu, naj se ozre na svoje stanje. Prvič, njegovo življenje je pokvarjeno zaradi greha. Bog pravi: »Glava je vsa razbolela, srce je vse oslabelo. Od podplata na nogi do glave ni nič zdravega na njem: samo rana in podplutba in gnojno vnetje.« (Iz 1,5.6) Še ena velika težava je bilo lažno čiščenje. Obredje je zamenjalo resnično bogoslužje. (Iz 1,11–14) Te okoliščine so vodile v nepravico med ljudstvom in deželi prinesle razdejanje. (Iz 1,7.17)

Po tem ko je Gospod rotil ljudstvo, naj uvidi svoje stanje, je nanj naslovil poziv: »Pridite, pravdajmo se.« (Iz 1,18) Izraz »pravdati se« prihaja iz hebrejskega glagola *niwāk^hā* in namiguje na pravni spor. Obe stranki v tem postopku – YHWH in ljudstvo – lahko skupaj razpravljata o svojih pritožbah. Beseda izraža tudi zamisel, da ima v tej zadevi nekdo prav. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, str. 134/ Povedano drugače, Bog poziva ljudstvo, naj se zagovarja. Toda kako je to sploh mogoče za tako grešen narod? Gospod predlaga rešitev: »Če so vaši grehi rdeči kakor škrlat, bodo beli kakor sneg, če so rdeči kakor bagrenina, bodo beli kakor volna.« (Iz 1,18.) To pomeni, da je Bog, ki ga je Izaija predstavil v prvem poglavju svoje knjige, edini, ki lahko očisti in opraviči ljudstvo. Prerok Miha, še en Izaijev sodobnik, se sprašuje: »Kdo je Bog kakor ti, ki odpuščaš krivdo, ki greš prek pregrehe k ostanku svoje dediščine?« (Mih 7,18) Ampak ta dar odpuščanja se lahko sprejme ali zavrne. Po vabilu v Iz 1,18 Gospod pojasni, da je novo življenje možno samo, če ga bodo »radi poslušali« oziroma »če bodo privolili«. (Iz 1,19) Glede na ta kontekst lahko bolje razumemo prisposodbo v Iz 5: »Zdaj pa, jeruzalemski prebivalci in Judovi možje, razsodite med menoj in mojim vinogradom. Kaj sem mogel še storiti svojemu vinogradu, pa mu nisem storil? Zakaj sem upal, da bo dajal grozdje, pa je dal viničje?« (Iz 5,3–4)

Uporaba

1. Prva tema, ki smo se je dotaknili med tem proučevanjem, se nanaša na razodeto Božjo Besedo. V Svetem pismu imamo zapisano *najtrdnejšo preroško besedo*. (2 Pt 1,19) Kadar torej proučujemo Sveto pismo, ne

proučujemo še ene od mnogih knjig, temveč Božjo razodeto Besedo – torej besede, ki jih je izgovoril Bog.

- a. Ali je to, kar je Gospod spregovoril po prerokih, uporabno tudi zate? Pojasni.
- b. Kako te Sveto pismo določa kot Božjega sledilca?
- c. Katere Božje lastnosti med branjem Svetega pisma nate naredijo največji vtis?

2. Druga tema obravnava Izraelovo izkušnjo z grehom. Greh ni samo napačno dejanje; lahko je tudi misel kakor na primer upiranje Gospodovi oblasti nad našim življenjem ali upor v človekovi notranjosti. Izrael se je spopadal z dvojno grožnjo greha: 1) greh, ki pahne ljudi v najhujša dejanja neposlušnosti; 2) greh, ki ljudi pomakne v formalno versko doživetje, ki mu manjka odrešujoče milosti. Tako njihova vera postane zgolj predstava oziroma zunanji izraz – na zunaj je sicer videti živa, toda znotraj je mrtva.

- a. Kako lahko prepoznamo, kdaj naša verska izkušnja drsi v formalizem?

3. Izaija Boga predstavi kot tistega, ki nam je pripravljen odpustiti in nas osvoboditi. Človekovo obžalovanje je del tega postopka. (Iz 1,27) Še več, na voljo imamo samo dve izbiri: ubogati ali zavrniti Božji glas. (Iz 1,19–20) Božje vabilo se z leti ni prav nič spremenilo: »Pridite, pravdajmo se.« (Iz 1,18)

- a. Ali si pripravljen dovoliti Bogu obnoviti tvoje življenje? Kaj lahko narediš, da bi postal pripravljen?

2. nauk: KRIZA VODSTVA

Ključno besedilo: Iz 6.

Splošni pregled

Ta teden se bomo med proučevanjem osredotočili na Iz 6, še posebej na prve tri vrstice. V Iz 6,1 beremo, da je Izaija dobil videnje »Gospoda, ki je sedel visoko na vzvišenem prestolu«; to videnje je prejel »v letu, ko je umrl kralj Uzíja«. S tem podatkom lahko vizijo umestimo med letoma 740 in 739 pr. n. št. Zakaj prerok omenja kraljevo smrt? Ali gre samo za zgodovinsko opombo? Z omembo slavnega vladarja želi prikazati kontrast med človeškim kraljem ter veličastnim in sijajnim Kraljem veselja. Med drugimi lastnostmi je svetost ena od glavnih Božjih značilnosti. V tem proučevanju bomo obravnavali tri teme: 1) človeški blišč; 2) vzvišeni Kralj; in 3) naš svet in veličasten Gospod.

Razlaga

Človeški blišč

Nekateri poznavalci menijo, da je videnje v Iz 6 nekakšna vez med prejšnjimi petimi poglavji in preostankom knjige. Edward J. Young je na primer zagovarjal zamisel, da Izaija v prvih petih poglavjih predstavi bistvo svojega sporočila in v nadaljevanju poda še preroško vabilo. /Edward J. Young, *The Book of Isaiah: The English Text, With Introduction, Exposition, and Notes* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 1985), vol. 1, str. 233/

V Drugi kroniški knjigi beremo o vladavini kralja, čigar smrt je omenjena v Iz 6. 2 Krn 26 poroča o Uzijevem dvainpetdesetletnem veličastnem vladanju Judi. (2 Krn 26,3) Med drugimi vidnimi dosežki Uzijevo življenje vključuje tudi te: omenjeni kralj je bil vojaški strateg, ki je razširil svoje ozemlje; (2 Krn 26,6–7) organiziral je dobro opremljeno vojsko; (2 Krn 26,11–14) podpiral je vojaške izume; (2 Krn 26,15) prizadeval si je za materialno blaginjo ozemlja; (2 Krn 26,9–10) njegovo ime je bilo znano daleč naokoli. (2 Krn 26,15) Toda poročilo vsebuje žalostno podrobnost o vladarjevem življenju: »Ko pa je postal mogočen, se je njegovo srce prevzelo, da je ravnal pogubno. Izneveril se je Gospodu, svojemu Bogu, in je šel v Gospodov tempelj, da bi na kadilnem oltarju opravil kadilno daritev.« (2 Krn 26,16) Duhovniki so ostro nasprotovali kraljevim nameram.

Opozorili so ga, da nima pravice zažigati kadila. Rekli so mu: »Pojdi iz svetišča, kajti izneveril si se; to ti ne bo v slavo pri Gospodu Bogu.« (2 Krn 26,18) (Slovenski prevodi Svetega pisma pred SSP hebrejsko besedo *kābôd* prevajajo z besedo *čast*; bolj splošno razširjen prevod te besede je *slava*.) Namesto slave (*kābôd*) je kralj dosmrtno zbolel za gobami (*šāra 'at*).

Duh preroštva razlaga: »Uzija se je raztogotil, da so njega, kralja, tako grajali. Vendar mu ni bilo dovoljeno oskruniti svetišča zaradi složnega ugovarjanja vseh pristojnih. Ko je tako stal in se ježno upiral, ga je nenedoma zadela božanska kazen. Na njegovem čelu se je pojavila gobavost. Prestrašen je zbežal in se nikoli več ni pojavil v templju. Do dneva svoje smrti nekaj let pozneje je Uzija ostal gobavec – živi zgled neumnosti odstopanja od jasnega 'tako pravi Gospod'. Niti njegov visok položaj niti njegovo dolgoletno delo nista mogla opravičiti greha prevzetnosti, s katerim je omadeževal zadnja leta svoje vladavine in nase priklical nebeško sodbo.« /Ellen G. White: *Preroki in kralji*, str. 188/

Izaija je z omembo Uzijeve smrti v Iz 6 obudil spomin na uspešnega in veličastnega kralja, ki sta ga verjetno prekašala samo zadnja kralja združenega kraljestva. Toda Uzijeve slava se je končala z gobavostjo in nazadnje s smrtjo. Na prestol njegove slave je sedel nekdo drug.

Vzvišeni Kralj

Nasproti izkušnji slavnega, a sramotnega kralja Uzija prerok postavi Gospodovo slavo: »Videl sem Gospoda, ki je sedel visoko na vzvišenem prestolu.« (Iz 6,1) Omeniti velja, da vse besede, ki sledijo besedi »Gospod«, kažejo na vzvišeni položaj Jahveja, Kralja vesolja.

Izaija na tem mestu zapiše izraz »Gospod« (*'ăḏōnāy*), s čimer jasno pove, da govori o vzvišenem Vladarju. Ta podrobnost pomaga okrepiti kontrast med Gospodom in zemeljskim vladarjem Jude. Gospod (še vedno) sedi na svojem prestolu. Z drugimi besedami: Bog je *utrjen* na prestolu. Zemeljski kralji so in bodo umrli, toda oblast Kralja vesolja »je večna oblast, ki ne preide, in njegovo kraljestvo ... ne bo uničeno«. (Dan 7,14) Pisec dodaja, da je Gospodova »vlečka ... napolnjevala svetišče«, (Iz 6,1) kar pomeni, da je Božja navzočnost napolnila tempelj. Pred njim so nebeška bitja, ki ga častijo. Podoben prizor je zapisan v Raz 4,8: »Ta štiri bitja so imela vsako po šest perutnic in so bila vsenaokrog in znotraj polna oči. Brez prenehanja so govorila noč in dan: 'Svet, svet, svet, Gospod Bog, vladar vsega, ki je bil, ki je in ki pride!'«

Naš svet in veličasten Gospod

V Iz 6,3 piše, da so serafi »drug drugemu ... vzklikali in govorili: 'Svet, svet, svet je Gospod nad vojskami!'« Videti je, da nebeška bitja v povezavi z Gospodom rada uporabljajo besedo *svet*. Kaj sploh pomeni Gospodova svetost?

Nekateri učenjaki Jahvejevo svetost razlagajo kot skrito bistvo njegovega obstoja, njegovo absolutno nadnaravnost in božansko popolnost, ki ga ločuje od ustvarjenih bitij. Ta razlika se nanaša na njegovo bistvo ter na njegov značaj in moralno veličino.

Povedano drugače, nekateri menijo, da se svetost v tem primeru nanaša izključno na Jahvejevo ekskluzivnost v odnosu do Izraela. /Teófilo Correa, *La Gloria del Señor en Isaías* [Entre Rios, Argentina: Universidad Adventista del Plata, 2017], str. 123/ Čeprav je prvina drugačnosti ali *ločenosti* Božje svetosti značilnost, ki je ne moremo zanikati, lahko poleg tega razpravljamo tudi o tem, da ta hebrejska beseda ne pomeni zgolj drugačnosti.

To pomagajo podpreti jeziki starega veka. V akademskem jeziku je ustreznica hebrejske besede *qāḏōš* (svet) beseda *qadāšu*, ki med drugim pomeni tudi »biti čist, svetiti se«. /Jeremy Black, Andrew George, in Nicholas Postgate, eds., »*qadāšu(m)*,« *A Concise Dictionary of Akkadian* [Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2000], str. 282/ V luči tega dognanja, ki izhaja iz nesvetopisemskega vira, je možno sklepati, da gre za neprimerljivost, kar se tiče bistva Božjega značaja. Hebrejski izraz *qāḏōš* se torej v tem primeru lahko nanaša na čistost, popolnost in skrito Jahvejevo slavo. Povedano drugače: svetost je bistvo Božjega bitja; ampak to bistvo ni popolnoma skrito, saj je deloma razkrito v njegovi slavi, ki napolnjuje vso zemljo. Beseda *qāḏōš* je vzporedna izrazu *kābôd*; prva pomeni bistvo Božjega bitja, druga pa je njegov znak. Kakor njegova navzočnost napolnjuje svetišče, tako njegova slava napolnjuje zemljo. Ob pogledu na Gospodovo svetost je Izaija sebe videl kot »izgubljenega« in »nečistega«. Med njim, ki je nečist, ter čistim in čednostnim Bogom obstaja vidna razlika.

Uporaba

V razmislek: Mnoge ljudi privlačita slava in blišč. Kralj Uzija je popoln primer človeka, ki je pozelel oboje. Njegov vdor v svetišče lahko razlagamo kot pogumno dejanje, toda kraljevo ravnanje je bilo nasprotno

razodeti Božji volji. Z obnašanjem je sramotil Boga in oskrnil sveto Božjo službo. Duh preroštva pravi: »Greh, ki je tako pogubno deloval na Uzija, je bila prevzetnost. Kralj je prekršil jasno Jahvejevo zapoved, naj nihče ne opravlja duhovniške službe razen Aronovih potomcev, in stopil v svetišče, 'da bi na kadilnem oltarju opravil kadilno daritev'. (2 Krn 26,16)« /Ellen G. White: *Preroki in kralji*, str. 187/

1. Če imaš v cerkvi položaj vodje, razmisli, kaj vse to zajema. Kako zvesto ravnaj s svetimi Gospodovimi predmeti?

2. Kralji v Izaijevem času niso zmeraj hodili v Gospodovi luči. V Iz 1,23 so Izraelovi vladarji imenovani »uporniki«. Zapomni si, da bodo ljudje prej ali slej umrli in izginili. Gospod, ki vlada večno, sedi na svojem prestolu in ima nadzor nad vsem. Kaj pomeni, da je Bog Vladar? Čemu zaupati njegovi oblasti?

3. Izaija je na začetku preroške službe prejel videnje Gospodove svetosti. Podobno izkušnjo je doživel tudi Mojzes, ko ga je na Horebu poklical Bog. (2 Mz 3,5–6) Zakaj je svetost, ki je pomembna Gospodova lastnost, obenem tudi pečat njegovega dela in znamenje njegovih prerokov?

3. nauk: KO SE TVOJ SVET ZAČNE PODIRATI

Ključno besedilo: Iz 7,1–9

Splošni pregled

V Iz 7 se pojavi še en kralj. Tokrat je protagonist Uzijev vnuk, kralj Ahaz. Ta je med vladanjem ljudstvo vodil v gnusobe okoliških narodov. Ko sta se aramski in Izraelov kralj bojevala proti njegovemu narodu, je bil Ahaz tako zelo prestrašen, da je Gospod po preroku Izaiju poslal sporočilo, s katerim ga je želel ohrabriti, naj zaupa vanj, kajti načrti teh narodov se ne bodo uresničili. Toda Ahaz bi moral verovati, saj drugače ne bi mogel doživeti Božje odrešitve. To proučevanje je razdeljeno na tri dele: 1) Ahazova težava; 2) Gospod poskrbi za kralja; in 3) ostani miren.

Razlaga

Ahazova težava

V Svetem pismu beremo, da Ahaz ni bil dober kralj: »Ni delal, kar je prav v očeh Gospoda, njegovega Boga, kakor njegov oče David.« (2 Kr 16,2) Svetopisemsko poročilo ne olepšuje njegovih dejanj: »Hodil je po poti Izraelovih kraljev. Celo svojega sina je žrtvoval v ognju po gnusni navadi narodov, ki jih je Gospod pregnal izpred Izraelovih sinov. Opravljal je tudi klavne in kadilne daritve na višinah, na gričih in pod vsakim zelenim drevesom.« (2 Kr 16,3–4) Ahaz je v judovskem narodu širil škodljiv vpliv. Kakor se je zgodilo pri kraljih, ki so se obrnili daleč proč od Gospoda, so se tudi tokrat v življenju kralja in naroda začele kopičiti težave. To je razvidno tudi iz prvega dela Izaijeve knjige: »Gorje krivičniku, godilo se mu bo hudo!« (Iz 3,11) Obe poročili – v Izaijevi knjigi in v Drugi knjigi kraljev – pravita, da se je »Recín, arámski kralj, s Pékahom, Remaljájevim sinom, Izraelovim kraljem, odpravil proti Jeruzalemu v boj proti njemu.« (Iz 7,1; 2 Kr 16,5) Ko se je Ahaz začel zavedati obsega preteče grožnje in možnosti vojaškega spopada z okoliškima narodoma, je njegovo srce »in srce ... ljudstva ... vztrepetalo, kakor trepeta drevje v gozdu pred vetrom«. (Iz 7,2)

Včasih tudi Božje ljudstvo pozabi, da Gospod od ljudi, ki so sklenili zavezo z njim, pričakuje zvestobo. Tako Bog v svoji previdnosti dovoli, da njegovo ljudstvo zadenejo težke okoliščine, da jih predramijo in jim pomagajo spoznati njihovo potrebo po iskanju Boga in vrnitvi k njegovi svetlobi. »Gospod se dvigne, da prestraši zemljo.« (Iz 2,19 EKV) »Gospod se

je vzdignil, da razsodi, stoji, da sodi ljudstva. Gospod prihaja k sodbi s starešinami svojega ljudstva in z njegovimi prvaki.« (Iz 3,13–14) V »teh vrsticah začne Izaija grajati vodstvo. Voditelji se obnašajo neodgovorno in nepravilno ter uničujejo to, kar jim je bilo zaupano. Tema nespametnih voditeljev, še posebej starešin in knezov, se vedno znova pojavlja v Izaijevi knjigi. (Iz 7,1–17; 14,4–21; 22,15–25; 28; 29; 32,3–8) Na temelju tega ozadja izstopata hrepenenje in obljuba o njem, ki bo vladal v pravičnosti in s pravico.« /John N. Oswalt, *The Book of Isaiah, Chapters 1–39*, The New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 1996), str. 137/ Strah je onesposobil kralja. Ne glede na to, kako grozljive so bile okoliščine, v katerih se je znašel, pa je grozeča nevarnost predstavljala dragoceno priložnost za to, da se vrne h Gospodu.

Gospod poskrbi za kralja

V Iz 7,3 Izaija zapiše zanimiv opis Božje oskrbe. Poročilo ne omenja, da bi kralj iskal Gospoda; Gospod je tisti, ki prevzame pobudo. Vrstica pravi: »Gospod pa je rekel Izaiju: 'Pojdi Aházu naproti.'« Gospod je v tem poglavju prikazan kot ta, ki je dejaven in se želi po preroku srečati s prestrašenim kraljem. Bralec lahko podobno delovanje opazi tudi v edenskem vrtu, kjer sam Bog ob »dnevnom vetriču hodi po vrtu. ... Gospod Bog je poklical človeka in mu rekel: 'Kje si?'« (1 Mz 3,8–9) Kljub različnim okoliščinam sta bila tako Adam kot Ahaz upravičeno prestrašena.

V povezavi s tem dogodkom je vredno omeniti še eno pomembno podrobnost: Izaija je prejel navodilo, kje naj se sreča s kraljem: »Gospod pa je rekel Izaiju: 'Pojdi Aházu naproti ... na konec vodovoda h gornjemu zbiralniku, ob cesti k Belivčevemu zemljišču.'« (Iz 7,3) Ta vrstica ne govori samo o Božjemu poznavanju prihodnosti; pove nam tudi to, da Gospod skrbno bdi nad koraki našega življenjskega potovanja. Sveto pismo je polno primerov, ko je Bog poslal preroke, da bi njegovim dragim služabnikom prinesli besedo upanja ali graje. Ne glede na okoliščine je Božji končni cilj pomagati svojemu ljudstvu biti zvesto in zaupati vanj.

Ostani miren

V Iz 7,2 smo brali, da je kralja Ahaza močno plašila misel o bližajoči se vojni. Skupaj z vladarjem je trepetalo vse ljudstvo. Toda kako je na to

gledal Bog? Včasih zaradi svojega omejenega pogleda ne razumemo Božjega značaja. Domnevamo, da ga zanima samo duhovna plat našega življenja. Toda Sveto pismo pravi, da naš Gospod skrbi za svoje otroke na vseh področjih, vključno s posvetnimi zadevami ali težavami, ki niso povezane z duhovnim vidikom.

»Z Ahazovega stališča sta Sirija in Efrajim predstavljala veliko grožnjo, toda z Božjega vidika sta bila zanemarljiva in nista bila vredna kraljevega časa. Na stvari ni vedno lahko gledati z Božjega vidika. Toda če si ne bomo prizadevali za to, bomo vedno v nevarnosti, da preveč pozornosti namenimo nepomembnim stvarem in vse premalo zares pomembnim. Poleg tega pogosto sklepamo, da Boga zanimajo samo duhovne in ne praktične zadeve; to zmotno mišljenje povzroči, da izgubimo Boga na vseh življenjskih področjih.« /John N. Oswalt, *The Book of Isaiah, Chapters 1–39: The New International Commentary on the Old Testament*, str. 196/

V Iz 7,4 Gospod preroku naroči, naj se pogovori s kraljem. »Reci mu: 'Varuj se in ostani miren, ne boj se! Tvoje srce naj se ne plaši teh dveh koncev kadečih se ogorkov razvnete Recinove jeze, to je Aráma in Remaljájjevega sina.'« Včasih se sprašujemo, kako naj živimo sredi neželenih okoliščin. Sveto pismo pravi: »Varuj se in ostani miren.« V drugih prevodih piše: »Pazi se in bodi tiho« in »Bodi pazljiv, ostani miren.« V hebrejščini stavek »pazi se in bodi miren« sestoji iz dveh besed: *hiššāmer w^ehašqet*. Prva beseda izhaja iz glagolskega korena *šmr*, ki se lahko v tem primeru prevaja kot »biti na preži, biti pozoren, paziti se«. /Ludwig Koehler and Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 4, str. 1584/

Videti je, da Gospod svetuje kralju, naj se odpove vsemu hrupu ali dejavnostim, ki bi lahko utišale Božji glas, in naj ostane na preži. Druga hebrejska beseda v tej povedi je *šqt*, ki bi jo lahko zaradi njene glagolske oblike ustrezneje prevedli s povratnim glagolom »držati se mirno ... držati se tiho« /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 4, str. 1641/ ali »izražati tihost«. /David J. A. Clines, ed., *The Dictionary of Classical Hebrew* [Sheffield, England: Sheffield Phoenix Press, 2011], vol. 8, str. 550/ Na kratko: prevod stavka *hiššāmer w^ehašqet* bi se lahko glasil »tiho glej«.

Prigovarjanje in obljube, zapisane od Iz 7,4–9) dajejo dovolj razlogov za zaupanje Gospodovim obljubam. Prvič, Bog pravi kralju: »Ne boj se!

Tvoje srce naj se ne plaši teh dveh kadečih se ogorkov.« (Iz 7,4) Recin in Pekah, kralja sirsko-efrajimske zveze bosta morda naredila nekaj dima, toda takšen ogenj je zanemarljiv. Drugič, čeprav drži, da je sirsko-efrajimska zveza naredila »hudoben naklep« zoper kralja, (Iz 7,5) »to ne bo uspelo in se ne bo zgodilo«, (Iz 7,7) pravi Gospod. Bog je poudaril, da mu morajo zaupati, kajti »če ne boste verovali, ne boste obstali«. (Iz 7,9) George B. Gray je ustrezno komentiral ta odlomek in poudaril, da je »Izaija Ahaza obtožil dveh stvari: njegovega neupravičenega strahu in zaupanja v materialne vire, kar na tem mestu simbolizira zanesljiva vodna oskrba med obleganjem. Edino zaupanje, ki lahko zagotovi resnično trdnost dežele, je zaupanje v Jahveja.« /George B. Gray, *A Critical and Exegetical Commentary on the Book of Isaiah, I—XXVII*, The International Critical Commentary (Edinburgh: T. & T. Clark, 1975), vol. 1, str. 118/

V nekaterih življenjskih okoliščinah to, kar se dogaja v naši okolici, ni najpomembnejše, niti ni najpomembnejše to, kar lahko opazuje naše oko; pomembno je to, kar se dogaja v našem notranjem življenju. Zato moramo moliti in si prizadevati razviti sposobnost razumevanja okoliščin z Božje perspektive.

Uporaba

1. Kralj Ahaz se je z ljudstvom znašel pred resno težavo; nanje je prežala nevarnost vojne proti sirsko-efrajimskemu zavezništvu. Včasih se v življenju znajdemo v pretečih okoliščinah. Katere pomembne ali praktične korake moramo narediti, da bi lahko kar najboljše opravili z danimi okoliščinami?
2. V drugem delu proučevanja smo raziskovali Božjo skrb za Ahazove potrebe. Bog je svojemu služabniku naročil, naj se sreča s kraljem »na koncu vodovoda h gornjemu zbiralniku, ob cesti k Belivčevemu zemljišču«. (Iz 7,3) Katerih naukov se lahko naučimo iz tega dogodka?
3. V tretjem delu smo si ogledali, kako je Bog spodbujal kralja, naj ne zaupa materialnim stvarim, temveč njegovi pomoči. Njegove besede kralju so se glasile: »Ostani miren.« Kako se to ujema z naslednjim nasvetom Duha preroštva:

»Morda imate težave pri delu, morda se vam prihodnost zdi vse temnejša in vam preti izguba – vendar ne obupajte; zvrnite svoje skrbi na Boga, ostanite mirni in vedri. Molite za modrost, da bi preudarno vodili

svoje posle in tako preprečili izgube in nesrečo. Naredite vse, kar morete, da bi dosegli uspehe. Jezus nam je obljubil svojo pomoč, toda ne brez našega napora. Ko naredite vse, kar lahko, opirajoč se na svojega nebeškega Pomočnika, z veseljem sprejmite izid. /Ellen G. White, 2014: *Pot h Kristusu*, str. 135/

4. nauk: NA TEŽJI NAČIN

Ključno besedilo: Iz 7 in 8.

Splošni pregled

Iz 7 in 8 govori o sodbi proti Judi (vključno z Aramom in Izraelom). Iz 7,17–23 govori o Judovih sovražnikih. V tem poročilu beremo o majhnih bitjih – muhi in čebeli – ki simbolizirata tuje narode in od Boga določena orodja za prihodnje opustošenje Božjega ljudstva. Poglavji pričata o tem, da je Bog Judi poslal mnogo opozoril o skorajšnji sodbi, na primer v obliki imena Izaijevega sina. Bog je Izaiju naročil, naj na ploščico napiše ime Mahér Šalál Haš Baz in tako poimenuje sina; to je bila jasna napoved prihajajočih dogodkov. Prvi del Iz 8 razkriva, da bodo Aram, Izrael in Juda utrpeli škodo zaradi asirskega kralja. Namesto da bi Juda zaupal Bogu, se je še posebej zanašal na veliko moč Asirije; zaradi tega je tudi Judo doletelo mračno obdobje. To proučevanje je razdeljeno na tri dele: 1) prihod sovražnikov; 2) Judo napade »prijateljsko« ljudstvo; in 3) zaupati Svetemu.

Razlaga

Prihod sovražnikov

V Iz 7,17–25 je zapisano prerokovanje o Jeruzalemu. Svarilo o sodbi je bilo dano zaradi kraljeve nepripravljenosti zaupati Gospodu, da bo Judo rešil grožnje aramske in izraelske vojske. Bog je spregovoril po preroku Izaiju in sporočil kralju, da obstaja veliko razlogov, zakaj se mu ni treba bati Recina in Pekaha; njuni načrti se namreč ne bodo uresničili, (Iz 5,5–7) še več, njuni kraljestvi bosta kmalu opustošeni. (Iz 7,16) Kljub temu pa je bilo videti, da judovski kralj ni bil pripravljen zaupati Gospodu težav, ki so ga doletele. V 2 Kr 16,7 piše, da je »Aház ... poslal k asirskemu kralju Tiglát Piléserju odposlance in rekel: 'Tvoj služabnik in tvoj sin sem. Pridi in me reši iz rok aramskega kralja in iz rok Izraelovega kralja, ki sta se vzdignila proti meni!'« Tako je Gospod izvršil sodbo nad Judovim kraljestvom. Dopustil je, da Juda doživi to, kar se že več let ni zgodilo: »Gospod bo privedel nadte, nad tvoje ljudstvo in nad hišo tvojega očeta dneve, kakršni niso prišli, odkar je Efraim odpadel od Juda – asirskega kralja.« (Iz 7,17)

Takrat so si Judo prizadevali zaseči Aram, Izrael, (Iz 7,1) Egipt in še posebej Asirija. (Iz 7,18) Nadnjo so prišli tudi Edomci in Filistejci. (2 Krn 28,17–18) V nasprotju z Danielom prerok Izaija ni govoril o strašnih zvereh, da bi z njimi ponazoril sile, ki bodo napadle Judo; namesto tega so ti narodi simbolizirani z muho in čebelo. (Iz 7,18) Podoben pristop so za prikaz sovražnikov Božjega naroda ubrali tudi drugi svetopisemski pisci. (5 Mz 1,44; Ps 118,12) V Iz 7,20 je zapisan še en slikovit opis: »Tisti dan bo Gospod obril z britvijo, najeto onstran Evfrata, z asirskim kraljem, glavo in dlako med nogami, tudi brado bo postrigel.« Zavojevalci so vojne ujetnike ponižali tako, da so jim obrili lase in dlake. Z omembo postrizanih las na glavi in dlak med nogami je morda izraženo popolno opustošenje dežele. /Willem A. VanGemeren, ed., *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1997), vol. 1, str. 866/ Tudi naslednji opis govori o popolnem opustošenju zemlje: »Tisti dan bo vsaka površina, kjer je tisoč trt, vrednih tisoč srebrnikov, zarasla z robidovjem in s trnjem. S puščicami in z lokom bodo hodili tja, ker bo vsa dežela zarasla z robidovjem in s trnjem.« (Iz 7,23–24)

Judo napade »prijateljsko« ljudstvo

Iz 8 je nadaljevanje prerokbe iz Iz 7. Poleg drugih prvin govori o sodbi nad Judo. Oznanilo se začne s hebrejskim imenom *mahēr šālāl hāš baz*, s katerim je Izaija poimenoval svojega sina. Po navadi se to ime prevaja kot »Hitro pleni, urno ropaj.« (Iz 8,1) Izaijev otrok je služil za znamenje ljudstvu; (Iz 8,18) opozarjal ga je pred Božjimi napovedmi o Judovih sovražnikih, ki so bili pred mestnimi vrati, in napovedmi proti sami Judi, ki je bila naslednja žrtev Asircev. (Iz 8,4.8; 7,17)

V povezavi z Aramom in Izraelom je prerokovano: »Kajti še preden bo deček znal klicati 'Moj oče' in 'Moja mati', bodo bogastvo Damaska in plen Samarije nesli pred asirskim kraljem.« (Iz 8,4) V naslednjih vrsticah so zapisane še nekatere podrobnosti o teh dogodkih: »Zato bo, glej, Gospod pripeljal nadnje silne in velike vode Evfrata: asirskega kralja in vso njegovo slavo. Vzdignil se bo iz vseh svojih strug in prestopil vse svoje bregove.« (Iz 8,7) Po tem besedilu prerok pove, kdo bo naslednja žrtev asirskih sil: »Pridrl bo nad Juda, poplavljal bo in prestopal, narastel bo do grla. In njegove razpete peruti bodo polnile širino tvoje dežele, o Emanuel!« (Iz 8,8)

Kljub tem oznanilom pa v 2 Kr 16 beremo, da je judovski kralj raje zaupal asirski pomoči: »Aház je poslal k asirskemu kralju Tiglát Pilésérju odposlance in rekel: 'Tvoj služabnik in tvoj sin sem. Pridi in me reši iz rok arámskega kralja in iz rok Izraelovega kralja, ki sta se vzdignila proti meni!'« (2 Kr 16,7) Da bi Ahaz dobil asirsko podporo, jim je poslal del zakladov svojega kraljestva. (2 Kr 16,8) Nato se je prerokba izpolnila. Asirci so porazili Aramce. (2 Kr 16,9) Izpolnitev prerokbe o Judi je zapisana v 2 Krn 28,20–21: »Asirski kralj Tiglát Pilésér je res prišel nadenj in ga stiskal, namesto da bi ga podprl. Čeprav je Aház oropal Gospodovo hišo, kraljevo hišo in hiše knezov in to dal asirskemu kralju, mu to ni nič pomagalo.«

Zaupati Svetemu

Druga kroniška knjiga vsebuje nekatere podrobnosti, ki med proučevanjem te teme pomagajo priti do globljih spoznanj. V Iz 8 je v povezavi z Judovimi sovražniki tistega časa zapisano jasno preroško oznanilo. To sporočilo je slikovito navzoče tudi v imenu Izaijevega sina. Morda je kralj (kakor tudi mnogi drugi Judje) menil, da je preroško oznanilo prihodnjega opustošenja Jude del tako imenovanih »lažnih novic« tistega časa. Iz 8,12 naslavlja prav to: »Ne imenujte zarota vsega, kar to ljudstvo imenuje zarota, in tega, česar se boji, se ne bojte in se ne plašite.« Sveto pismo pravi, da se kralj kljub temu ni obrnil h Gospodu: »V času, ko so ga stiskali, se je še bolj izneveril Gospodu, ta kralj Aház.« (2 Krn 28,22)

Svetopisemsko poročilo navaja nekatera njegova dejanja: »Daroval je namreč damaščanskim bogovom, ki so ga porazili, in si rekel: 'Bogovi arámskih kraljev so jim pomagali, njim bom daroval, da bodo pomagali še meni.' A ti so bili v padec njemu in vsemu Izraelu. Aház je zbral opremo Božje hiše in jo razbil; zaprl je vrata Gospodove hiše in si naredil oltarje na vseh vogalih v Jeruzalemu. V vsakem Judovem mestu je napravil višine, da bi zažigali kadilo tujim bogovom. Tako si je nakopaval srd Gospoda, Boga svojih očetov.« (2 Krn 28,23–25)

V zadnjem delu tega odlomka Gospod spodbuja zveste verne tistega časa: »Tega, česar se boji, se ne bojte in se ne plašite. Gospoda nad vojskami imejte za svetega, on naj bo vaš strah, on naj bo vaš preplah. On bo svetišče.« (Iz 8,12–14) Med Ahazovim vladanjem je bilo svetišče oskrunjeno; Ahaz je »zaprl ... vrata Gospodove hišek«. (2 Krn 28,24) V tem

kritičnem trenutku bo torej Gospod »svetišče« – za nekatere središče svetosti, toda za druge »kamen spotike in skala pohujšanja«. (Iz 8,14)

Duh preroštva v zvezi s tem pravi: »V Judi pa so še živeli ljudje, ki so ostali zvesti Jahveju ter vztrajno zavračali malikovalstvo. Nanje so se z upanjem ozirali Izaija in Miha in njuni sodelavci, ko so si ogledovali razdejanje, ki ga je v preteklih letih povzročil Ahaz. Njihovo svetišče je bilo zaprto, zvestim pa je bilo vendar obljubljeno: 'Bog je z nami! Gospoda nad vojskami samega posvečujte, in on vam bodi strah, on vam bodi groza. In on vam bo v zavetno svetišče.' (Iz 8,10.13–14)« /Ellen G. White: *Preroki in kralji*, str. 203/

Uporaba

1. Kralj Ahaz je raje zaupal asirskemu zavezniku, kakor da bi se zanesel na Božje obljube. Ljudje zlahka zaupajo pomoči drugih, namesto Božjim sposobnostim. Zakaj tudi *verniki* med krizo kdaj težko zaupajo Božjim obljubam? V povezavi s tem razmisli o 2 Krn 28,22: »V času, ko so ga stiskali, se je še bolj izneveril Gospodu.«
2. V Iz 8 je prerok oznanil Judovo opustošenje. Ta napoved bi morala ljudi spodbuditi k iskanju Božje pomoči. Sovražnik jih ne bi mogel uničiti, če bi prosili za Božjo zaščito. Gospoda, svojega Boga, bi se morali bolj bati kakor asirskega kralja. Kako se počutiš, kadar si grajan? Razmisli, ali ti je graja koristila.
3. V 2 Krn 28,19 piše: »Gospod je namreč ponižal Juda zaradi Izraelovega kralja Aháza, ker je uvajal v Judu razuzdanost in se popolnoma izneveril Gospodu.« Na katere načine lahko obnašanje enega človeka prinese »opustošenje« drugim? Katerih naukov se lahko naučimo iz Iz 8,18: »Glejte, jaz in otroci, ki mi jih je dal Gospod, smo za znamenje in prerokbo v Izraelu, od Gospoda nad vojskami.«

5. nauk: VELIČASTEN KNEZ MIRU

Ključno besedilo: Iz 9.

Splošni pregled

Glavna tema zadnjega dela Iz 8 je Izraelovo zavračanje luči. (Iz 8,19–22) Izraelci so bili v temi do te mere, da so se posvetovali z mediji. Iz 9 predstavi motiv luči, ki je nasproten Izraelovi duhovni temi. Izraelci bodo videli »veliko luč« in nad njimi bo zasvetila svetloba. (Iz 9,1) V tem poglavju se luč ne nanaša samo na slavo Boga, ki bo svoje ljudstvo vodil iz mračnih okoliščin. Luč lahko razumemo tudi kot simbol prihajajočega Mesija. Mesija je opisan z različnimi izrazi: »Imenuje se: Čudoviti sveto-valec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru.« (Iz 9,6) Celotno Sveto pismo in še posebej Izaijeva knjiga poudarjata Mesijeva imena oziroma njegove značajske lastnosti.

Ta teden bomo proučevali tri glavne teme: 1) iz teme k luči; 2) Mesija, luč sveta; in 3) Mesijev značaj.

Razlaga

Iz teme k luči

Zadnje vrstice Iz 8 opisujejo nesreče in mračne okoliščine judovskega ljudstva: »Proti postavi in pričevanju bodo govorili, kakor je ta beseda, ki ne oznanja jutranje zarje. Klatil se bo okrog pobit in lačen. ... Gledal bo po zemlji, in glej, tam bo stiska in tema, ki ji ne more uiti, nadloga in megla, ki je ne more pregnati.« (Iz 8,20–22) Božje ljudstvo je v večji meri hodilo v temi zato, ker so zavračali Božjo preroško besedo in je niso upoštevali; odločili so se zapustiti svetlobo. Ellen G. White pravi: »V Izaijevih dneh je bilo duhovno spoznanje človeštva potemnjeno zaradi napačnih predstav o Bogu. Satan si je dolgo prizadeval, da bi ljudje imeli svojega Stvarnika za začetnika greha, trpljenja in smrti. Kogar je tako zavedel, si je predstavljal, da je Bog trdosrčen in strog. Imeli so ga za koga, ki komaj čaka, da lahko obtoži in kaznuje ter ne želi sprejeti grešnika tako dolgo, dokler ima upravičen razlog, da mu sme odkloniti pomoč. Vrhovni zapeljivec je zakon ljubezni, po katerem se ravnajo nebesa, predstavil kakor da omejuje človekovo srečo, kakor težak jarem, in da bodo srečni, če se ga rešijo.« /Ellen G. White, 2002: *Preroki in kralji*, str. 192/

Ampak temni dnevi se bodo prevesili v veličastno, svetlo izkušnjo. O tem govori Iz 9,1–9) Sveto pismo razodeva upanje in obljube, ki jih je Bog dal svojemu ljudstvu, ko je doživljalo zatiranje. Zaradi tega je tukaj govor o osvoboditvi judovskega ljudstva, ki bo izvršena po *veliki luči*. V Iz 9,1 je opisan prizor prihodnosti: »Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč, nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasvetila luč.« Ta vrstica govori o dejanju obnove; osvoboditev Božjega ljudstva bo spremljala svetloba Božje navzočnosti. »Veseljite se pred teboj, kakor se veselijo ob žetvi.« (Iz 9,2) Podobno izrazje najdemo tudi v Iz 60, kjer Bog opogumlja ljudstvo, ki prihaja iz sužnosti: »Vstani, zasij, kajti prišla je tvoja luč in Gospodovo veličastvo je vzšlo nad teboj.« (Iz 60,1) Ali je mogoče, da bo Bog posredoval v dobro svojega ljudstva? Izaija potrjuje: »Kajti zlomil si jarem njegovega bremena in palico na njegovem hrbtu.« (Iz 9,3)

Mesija, luč sveta

Pisec Evangelija po Mateju se navezuje na Izaijevo prerokbo, ko pravi: »Ko je Jezus slišal, da je bil Janez izroččen, se je umaknil v Galilejo. Zapustil je Nazaret in se nastanil v Kafarnáumu, ki leži ob jezeru, v Zábulonovi in Neftálijevi pokrajini, da se je izpolnilo, kar je bilo povedano po preroku Izaiju.« (Mt 4,12–14) Nato Matej citira Iz 8,24 do 9,1, s čimer potrdi, da se je Izaijeva mesijanska prerokba izpolnila.

Za bralca je dobro, da Sveto pismo samo ponudi razlago predhodnega svetopisemskega besedila. V tem primeru Matej razlaga Izaija. Tako lahko bralec z zaupnostjo pristopi k Iz 9,6–7. Tudi Ellen G. White razlaga te vrstice: »V zadnjih stoletjih Izraelove zgodovine pred prvim Jezusovim prihodom so na splošno menili, da naslednja prerokba govori o Mesijevem prihodu.« /Ellen G. White: *Preroki in kralji*, str. 413/

Motiv svetlobe v Iz 9 (»velika luč«) skupaj z obljubo o detetu, ki »nam je rojeno«, (Iz 9,5) jasno kaže na Kristusa. Matej poroča o modrih možeh z Vzhoda, ki so v Jeruzalem prišli z vprašanjem: »Kje je ta, ki se je rodil kot judovski kralj? Videli smo namreč, da je vzšla njegova zvezda, in smo se mu prišli poklonit.' ... Ko so zagledali zvezdo, so se silno razveselili. Stopili so v hišo in zagledali dete z Marijo, njegovo materjo. Padli so predenj in ga počastili. Odprli so svoje zaklade in mu darovali zlata, kadila in mire.« (Mt 2,2.10–11) Evangelij po Janezu slikovito opisuje Jezusa – luč: »V njej je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi. In luč sveti v temi.

... Resnična luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, je prihajala na svet.« (Jn 1,4–5,9) Z ozirom na omenjeno sobesedilo se Iz 9,5–6 jasno navezuje na Mesijev prihod; Mesija je »luč sveta«, (Jn 8,12) ki prinaša mir, svobodo, pravico in pravičnost.

Mesijev značaj

Iz 9,5–6 ponuja vpogled v Mesijev značaj in kraljevanje. Prerok pravi: »Imenuje se: Čudoviti svetovalec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru.« (Iz 9,5) V nadaljevanju bomo na kratko proučili našete Mesijeve lastnosti.

Prihajajoči mesijanski kralj bo »čudovit«. V Iz 25,1 je hebrejska beseda »čudo« (CHR) zapisana v samostalniški obliki; hebrejska beseda, iz katere izhaja, ima konotacijo »človeka, ki načrtuje narediti čudež – čudodelnika«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 3, str. 928/ Enak izraz je zapisan tudi v Mojzesovi pesmi: »Kdo je kakor ti, Gospod, med bogovi? Kdo je kakor ti, veličasten v svetosti, strašen v sijaju, ki delaš čudeže [‘ôšê pele’].« (2 Mz 15,11) Kasneje je Izaija uporabil enak izraz: »Gospod, ti si moj Bog, ... ker uresničuješ čudovite sklepe.« (Iz 25,1) Z drugimi besedami: ta izraz poimenuje čudovito delovanje in odrešujoča dejanja mogočnega Boga.

Druga Mesijeva značilnost, zapisana v Iz 9, je *Svetovalec*. Hebrejska beseda *yô‘eš* nakazuje, da gre za človeka, »ki vedno ve, kaj je treba narediti«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 2, str. 403/ Beseda ima konotacijo modrega moža, svetovalca in/ali primerne voditelja. Ta zamisel je izražena v Iz 1,26: »Postavil ti bom spet sodnike kot v začetku in svetovalce, kakor je bilo od kraja.«

Na koncu proučimo še izraz »Močni Bog« (‘el gibbôr). Izraz *gibbôr* je povezan z močjo in pogumom v bitki. Predlagan prevod je »junaška sila Bog« ali »Bog heroj«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, str. 172/ Ta zamisel je izražena v Iz 42,13: »Gospod izhaja kakor junak, vzbuja gorečnost kakor bojevnik, zaganja bojni vik in krik, nad sovražniki se izkazuje kot junak.« John Oswald je dejal: »Kadar koli se izraz ‘el gibbôr pojavi drugje v Svetem pismu, ni nobenega dvoma, da se nanaša na Boga.«

Uporaba

1. V zadnjem delu Iz 8 piše, da je ljudstvo zavračalo Božje nasvete in se je zanje obrnilo k vedežem, ki so jih vodili v duhovno temo. Bog jim je po svoji milosti kljub temu obljubil, da jih bo pripeljal iz teme in jim dal svetlo prihodnost. Gospod je edini, ki lahko temo spremeni v luč. Povej svojo izkušnjo o tem, kako so temne okoliščine po Božji previdnosti in posredovanju postale svetla izkušnja.

2. V Iz 2,5 Bog svetuje svojemu ljudstvu: »Jakobova hiša, pridite, hodimo v Gospodovi luči.« Kako razumeš Jezusov nasvet, zapisan v Jn 8,12: »Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za menoj, ne bo hodil v temi, temveč bo imel luč življenja.« Kaj pomeni »imeti luč življenja«?

3. V Iz 9,6 je naštetih veliko Mesijevih lastnosti, ki so povezane z njegovim večnim kraljestvom. Prerok piše: »Imenuje se: Čudoviti svetovalec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru.« Katere od teh lastnosti so ti osebno najpomembnejše? Zakaj?

6. nauk: IGRATI SE BOGA

Ključno besedilo: Iz 13 in 14, 24 do 27.

Splošni pregled

V Iz 13 in 14 beremo o sodbi in Gospodovem dnevu. Sodba je božanska pobuda, ki lahko prinese oznanilo o obdobju stiske ali o začetku novega obdobja veselih izkušenj. Sodba lahko doleti tuj narod (kakor v Iz 13 in 14) ali Božje ljudstvo. Iz 24 pove, da ima Gospodova sodba splošno veljavo. Iz 25 in 26 tvorita pesem, ki govori o obnovi Jude. Pesem je eshatološkega pomena za odrešene na koncu časa.

Iz 25 ima tri dele: 1) slavljenje Boga zaradi zmage; (Iz 25,1–5) 2) gostija Božjega ljudstva; (Iz 25,6–8) in 3) Gospodova zmaga nad sovražniki. (Iz 25,9–12) Iz 26 govori o značilnostih odrešenih, ki so postali zvesto ljudstvo (v nasprotju z grešnim ljudstvom v Iz 1); med drugimi značilnostmi je omenjena njihova trajna zvestoba.

V tem nauku bomo proučevali tri glavne teme: 1) Božja sodba; 2) zagotovilo za zmago; in 3) zvesto ljudstvo.

Razlaga

Božja sodba

Tema sodbe je navzoča v vsej preroški književnosti Svetega pisma. Sodba lahko prinese konec obdobja stiske in začetek novega časa veselih izkušenj. (Iz 42,1) Ali pa lahko prinese oziroma oznani prihajajoče uničenje, kakor je to v primeru prerokb, zapisanih v Iz 13 in 14 in naslednjih poglavjih. Čas sodbe je ponekod izražen z besedama »Gospodov dan« (v prvi polovici Izaijeve knjige).

Gospodov dan je lahko tudi dan obnove: »Tisti dan bom poklical svojega služabnika Eljakíma, Hilkijájevega sina. Oblekel ga bom v tvoja oblačila in ga opasal s tvojim pasom. Izročil mu bom tvojo oblast in bo oče jeruzalemskim prebivalcem in Judovi hiši. Na njegove rame bom dal ključ Davidove hiše: ko bo odprl, ne bo nihče zaprl, ko bo zaprl, ne bo nihče odprl.« (Iz 22,20–22)

Toda Gospodov dan je lahko tudi dan uničenja, (Iz 13 in 14) pri čemer se opustošenje nanaša na Babilon in Asirijo. Sodba (vključno z omembo »dneva«) je lahko imela negativne posledice tudi za Judo, (Iz 2,12; 3,13–

14.18) ampak ta značilnost je pogosteje navzoča v sodbi proti tujim narodom.

Sodba nastopi na Božjo pobudo: »Jaz sam sem ukazal svojim posvečenim, sklical sem bojavnike za mojo jezo, navdušene nad mojim veličastvom.« (Iz 13,3) V hebrejščini se stavek običajno ne začne z osebkom, temveč z glagolom. Ta vrstica je izjema, saj je na začetku poudarjen osebek »jaz«. Po drugi strani je to pomembna značilnost Boga, ki vlada nad zemeljskimi silami. To lahko opazimo tudi v Iz 14: »Gospod nad vojskami je prisegel in rekel: Kakor sem se namenil, tako se bo zgodilo, kakor sem sklenil, tako se bo izpolnilo.« (Iz 14,24) Avtor, navezujoč se na izraz »Močni Bog«, (Iz 9,5) v Iz 13,3 zapiše besedo *gibbwōr* (*močni*), ki se v tem primeru nanaša na njegove bojavnike, ki so orožje njegove jeze. (Iz 13,5)

Še ena pomembna prвина sodbe je »skorajšnjost«. Na primer: »dan Gospodov je blizu« (Iz 13,6) ali »glej, dan Gospodov prihaja«. (Iz 13,9) Na tem mestu beremo o vojski, ki je pripravljena na spopad: »Gospod nad vojskami pregleduje vojsko za boj.« (Iz 13,4) To bo dan jeze. Gospod pravi: »Sklical sem bojavnike za mojo jezo. ... Gospodov dan prihaja, poln je krutosti, togote in srdite jeze. ... Zemlja bo zgrmela s svojega mesta zaradi togote Gospoda nad vojskami na dan njegove srdite jeze.« (Iz 13,3.9.13)

Še ena omembe vredna prвина Gospodove sodbe je razlog za končen obračun in dan opustošenja: »Kaznoval bom svet za njegovo hudobijo, krivičnike za njihovo krivdo, uničil bom napuh prevzetnih, ponižal bom ošabnost nasilnih.« (Iz 13,11) Vsi ti grehi so utelešeni v dobesednem in duhovnem Babilonu.

Zagotovilo za zmago

Čprav se prerokbe v Iz 13 in 14 osredotočajo na Babilon in Asirijo, pa je na koncu Iz 14 v prerokbo zajeta vsa zemljo: »Tak je sklep, ki sem ga naredil nad vso zemljo, taka je roka, ki je iztegnjena nad vse narode.« (Iz 14,26) Nobenega dvoma ni, da eshatološke posledice Izaijevih prerokb zajemajo vse vesolje. Ta zamisel je nadalje razvita v Iz 24: »Glej, Gospod bo razoral zemljo in jo razril, spačil bo njeno površje.« (Iz 24,1) Zato »prekletstvo žre zemljo, njeni prebivalci se morajo pokoriti. ... Hudo jo teži njena krivda.« (Iz 24,6.20) Jasno je, da težava ni v zemlji kot ustvarjeni

prvini, temveč v prestopkih, ki se dogajajo na njej. Dobra novica je, da bo na koncu »zavladal ... Gospod nad vojskami«. (Iz 24,23)

Iz 25 je hvalnica Bogu za njegovo naklonjenost na eshatološki Gospodov dan. To poglavje je razdeljeno na tri dele: Iz 25,1–5; 25,6–8; 25,9–12. Prvi del je hvalnica, ki govori o tem, kaj je Bog naredil za svoje ljudstvo po dolgem obdobju bolečine in trpljenja. Dokončal je to, kar je načrtoval narediti zanje: »Uresničuješ čudovite sklepe, oddavnaj zvesto in zanesljivo.« (Iz 25,1) Strmoglavil je moč zatiralcev svojega ljudstva: »Utrjeno mesto je spremenil v razvalino.« (Iz 25,2) Zatorej je ta hvalnica izraz sreče in veselja nad zmago. Bog je poveličan po svojih delih.

Drugi del Iz 25 sestavljajo vrstice 6–8, ki govorijo o slavlju Božjega ljudstva. Gospod je v njihovi deželi obnovil veselje in mir. Iz njihovega življenja je umaknil čas temačnega trpljenja ter zakopal njihovo bolečino in solze. Nastopil je čas praznovanja, kajti »Gospod nad vojskami bo na tej gori pripravil vsem ljudstvom gostijo s sočnimi jedmi, gostijo z žlahtnimi vini, s sočnimi in mozgatimi jedmi, s prečiščenimi žlahtnimi vini.« (Iz 25,6) Žalost je za vedno pregnana: »Za vselej bo uničil smrt. Gospod Bog bo obrisal solze z vseh obrazov.« (Iz 25,8)

Zadnji del Iz 25 so vrstice 9–12. Ta del še bolj razdela Božjo pesem iz prvega dela; Bog je slavljen zaradi svojega pričakovanega uspeha: »Glejte, to je naš Bog. ... To je Gospod, ki smo ga čakali, radujmo in veselimo se, da nas je odrešil. ... Visoko utrdbo tvojega obzidja bo razdejal.« (Iz 25,9.12) Zato se bo Božje ljudstvo radovalo in se veselilo njegovega odrešenja; »kajti Gospodova roka bo počivala na tej gori.« (Iz 25,9–10)

Zvesto ljudstvo

Pesem v Iz 26 je dopolnitev pesmi iz prejšnjega poglavja. Iz 26,1.10 poudarja pomembno temo, ki zadeva odrešene (v prvi vrsti je bila namenjena judovskemu ljudstvu, ki se je iz pregnanstva v Babilonu vrnilo v svojo domovino). Tema tega dela je zvestoba. Vprašanje se glasi: »Kdo bo lahko vstopil skozi vrata in se udeležil pojedine?«

Pesem pravi, da je mesto utrjeno. Sliši se ukaz: »Odprite vrata, da bo vstopil pravični narod, ki varuje zvestobo.« (Iz 26,2) Narod nič več ni grešen (Iz 1), temveč pravičen. Hebrejski izraz za besedo »pravičen« je *šaddiq*. V hebrejskem slovarju ima ta beseda več pomenov: 1) poštena oseba, ki se obnaša pravilno in je kos svojemu življenju; 2) pobožna oseba,

ki pripada Jahvejevi skupnosti; 3) pobožna oseba, ki ji zapovedi pomenijo užitek; in 4) človek, ki ga imajo za pravičnega in korektnega. Na kratko: beseda *šaddiq* opisuje človeka, ki je pravičen, pošten in pobožen. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, str. 1002/

Poleg tega Iz 26 razodeva še nekatere podrobnosti o značilnostih odrešenih in dopolnjuje prejšnji tok misli: zvesti »vztrajajo v zvestobi« (Iz 26,2 EKV) oziroma »varujejo zvestobo«. (SSP) Še ena značilnost odrešenih je zaupanje v Gospoda, kar je dvakrat poudarjeno v Iz 26,3–4: »Zaupajte v Gospoda vekomaj.«

V Iz 26,7 se pojavi še ena beseda (v tem primeru v pridevniški obliki), ki opisuje odrešene. Gre za hebrejsko besedo *yāšār*, ki opisuje »pravično (osebo)«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 2, str. 450/ Iz 26,7 pravi: »Steza pravičnega je ravna, ti izravnavaš pot pravičnega.« Iz 26,8–9 govori še o drugih prvinah izkušnje zvestih ljudi, ki bodo stopili v osvobodeno mesto: »Da, na stezi tvojih sodb, o Gospod, te čakamo, po tvojem imenu in po tvojem spominu hrepeni naša duša. Moja duša hrepeni po tebi ponoči, duh v moji notranjosti te išče zgodaj zjutraj.« (Iz 26,8–9)

Uporaba

1. Prizor sodbe se mnogim zdi grozljiv in strah vzbujajoč. Toda strah pred prihajajočo sodbo pogosto spodbudi ljudi k iskanju Gospoda in izbiri poti zveličanja. Katerih naukov se lahko naučimo iz prizora sodbe v Iz 24?

2. V Iz 25 je Bog vnaprej pokazal svojo zvestobo pri osvobajanju ljudstva od njihovih sovražnikov. Strmoglavil jih bo z svojo mogočno močjo. Svojemu ljudstvu bo dal mir in veselje. V preteklosti je zagotovil zmago; prinesel nam jo bo tudi v prihodnosti. Bog je naša zmaga; po moči svojega mogočnega Boga lahko izkusimo zmago nad trpljenjem, bolečino in grehom. Katero upanje nam daje ta misel med pričakovanjem velike eshatološke pojedine, ki jo je Bog pripravil svojemu ljubljenu ljudstvu?

3. V Iz 26 so našteje nekatere lastnosti ljudi, ki bodo vstopili skozi vrata utrjenega mesta. Vstopili bodo lahko »pravični narod« in vsi verni. (Iz 26,2) Kako bi s temi vrsticami v mislih opisal svojo sedanjo versko izkušnjo?

7. nauk: ZMAGA NAD ASIRCI

Ključno besedilo: Iz 36 do 38.

Splošni pregled

V Iz 36,1–10 beremo, da si je asirski poveljnik Rabšaké prizadeval prelisičiti Jude, da bi verjeli sporočilu asirskega kralja. Judovske voditelje je poskušal prepričati, naj ne verujejo v Boga.

V Iz 37 je prikazan kralja Ezekija, ki žaluje zaradi slabih novic, ki so jih prinesli uradniki. Toda Gospod je Ezekiju poslal sporočilo in kralj je potrdil svojo vero v Gospoda. (Iz 37,16–20)

Poročilo v Iz 38 pravi, da je kralj Ezekija zbolel. Bog mu je po preroku Izaiju povedal, da se mu bliža smrt. Ezekija je klical h Gospodu, in On ga je uslišal ter mu obljubil dodatnih 15 let življenja. V tem težkem času je Ezekija napisal čudovit psalm, v katerem je izrazil misli o Bogu in podal svojo temačno izkušnjo. V tem nauku bomo proučevali tri glavne teme: 1) Komu naj zaupamo? 2) Zakaj bi morali zaupati Bogu? 3) Bog in naše stiske.

Razlaga

Komu naj zaupamo?

Iz 36 do 39 vsebuje detajlna poročila o še enem vojaškem izzivu, s katerim se je srečal judovski narod. Dogodek se je zgodil v času vladanja kralja Ezekija. Kroniški knjigi in Knjiga kraljev Ezekija predstavita kot velikega reformatorja na področju vere: »Prvo leto svojega kraljevanja, v prvem mesecu, je odprl vrata Gospodove hiše in jih popravil.« (2 Krn 29,3) Levitom je dejal: »Posvetite se zdaj in posvetite hišo Gospoda, Boga svojih očetov, ter odpravite nesnago iz svetišča!« (2 Krn 29,5) Svetopisemsko poročilo poudarja, da je Ezekija »zaupal v Gospoda, Izraelovega Boga; med vsemi Judovimi kralji za njim ni bilo njemu enakega«. (2 Kr 18,5)

Asirske sile so se prišle bojevat proti Izraelu; Samarija je bila zavzeta, »ker niso poslušali glasu Gospoda, svojega Boga, in so prelomili njegovo zavezo«. (2 Kr 18,12) Toda asirski kralj je šel tudi »nad vsa utrjena Judova mesta in jih osvojil«. (2 Kr 18,13) Videti je, da težke okoliščine doletijo tako zveste in kot nezveste ljudi.

Iz nekega razloga se je Ezekija uprl Asiriji in kriza je dosegla vrhunec. Sanheribov odposlanec Rabšaké je judovskega kralja prišel vprašat: »Na koga se ... zanašaš?« (Iz 36,5) Ezekija je imel na voljo več možnosti: Ali zaupaš v Egipt? (Iz 36,6) Ali zaupaš v Gospoda? (Iz 36,7) Ali boš raje zaupal asirskemu kralju? (Iz 36,8) Asirski posrednik je voditeljem Božjega ljudstva razložil, zakaj ni dobro zaupati nikomur drugemu, razen njemu.

Ne zaupajte Egiptu, ker je kakor »nalomljeni trstovec«; (Iz 36,6) ne zaupajte niti Gospodu. Dejal je: »Naj vas Ezekija ne zapeljuje, ko pravi: 'Gospod nas bo rešil!' Mar so bogovi narodov mogli rešiti svojo deželo iz rok asirskega kralja? ... Kateri izmed bogov teh dežel je rešil svojo deželo iz mojih rok? Pa naj bi Gospod rešil Jeruzalem iz mojih rok?« (Iz 36,18–20) Poleg tega je vztrajal, da mu je Gospod rekel, naj gre nad njihovo deželo in jo opustoši. (Iz 36,10)

Končno je asirski odposlanec Judovim predstavnikom dejal, naj vendar zaupajo Asiriji in z njo sklenejo dogovor: »Sklenite prijateljstvo z mano in prestopite k meni ... in vas ... vzamem v deželo, podobno vaši, v deželo žita in vina, deželo kruha in vinogradov.« (Iz 36,16–17) Če bi ljudstvo privolilo v ponudbo, bi s tem zavrnilo Boga.

Zakaj bi morali zaupati Bogu?

Zanimivo je, da je asirski odposlanec vedel, da Ezekija zaupa Gospodu. Videti je, kakor da se je bal vladarjeve vere, saj je želel Judovim predstavnikom dopovedati, naj ne zaupajo Gospodu: »Naj vam Ezekija ne vliva zaupanja v Gospoda in ne pravi: 'Gospod nas bo gotovo rešil.' ... Naj vas Ezekija ne zapeljuje, ko pravi: 'Gospod nas bo rešil!'« (Iz 36,7.15–18)

Svetopisemsko poročilo pove, katera je bila glavna Ezekijeva vrlina: »Ezekija je zaupal v Gospoda, Izraelovega Boga; med vsemi Judovimi kralji za njim ni bilo njemu enakega.« (2 Kr 18,5) Ob nastopu stiske je Ezekija iskal Gospoda in molil. Njegova prošnja med obupom velja za eno najlepših molitev: »Gospod nad vojskami, Izraelov Bog, ki prestoluješ med kerubi! Ti si Bog, ti edini vsem kraljestvom na zemlji, ti si naredil nebo in zemljo. Napni, Gospod, uho in prisluhni! Odpri, Gospod, oči in poglej! Poslušaj besede, ki jih je poslal Sanherib, da bi osramotil živega Boga! ... Zdaj torej, Gospod, naš Bog, nas vendar reši iz njegovih rok, da bodo vsa kraljestva na zemlji spoznala, da si ti, Gospod, edini Bog!« (Iz 37,16–17.20)

Ezekijevo stališče o Bogu in njegovo razumevanje Gospoda sta vredna omembe. Gospod je resnični Kralj sveta; nihče mu ni enak. Je vladar veselja in vsa kraljestva so podrejena njegovi volji. To, da je Stvarnik, še bolj poudarja njegovo suverenost. Bog lahko reši svoje ljudstvo. Rabša-kéjev pogled na Boga je svetoskrunski.

Bog in naše stiske

Iz 38 nam daje dober vpogled v Božji značaj. Bog je predstavljen kot Kralj, Stvarnik in Rešitelj. Poleg tega, da si prizadeva za dobrobit svojega ljudstva, je vključen tudi v posameznikove osebne zadeve.

Božje zanimanje za posameznika je razvidno iz primera Ezekijeve bolezn: Ezekija »pa je svoj obraz obrnil k steni in molil h Gospodu. ... In Ezekija je glasno jokal.« (Iz 38,2–3) Bog je po svojem preroku kralju sporočil: »Tako govori Gospod, Bog tvojega očeta Davida: 'Slišal sem tvojo molitev, videl tvoje solze.'« (Iz 38,5)

V teh okoliščinah je Ezekija napisal psalm, v katerem je zapisal, kaj vse mu je ležalo na srcu med osebno stisko, ko se je spopadel z boleznijo v zadnjem stadiju: Prvič, Ezekija ni zanikal svojega stanja: »Odšel bom skozi vrata podzemlja.« (Iz 38,10) Prav tako ni živel v zanikanju o kratkotrajnosti svojega življenja: »Od jutra do večera me boš pokončal.« (Iz 38,12) Drugič, bolezen je s seboj prinesla tudi obdobja malodušja in potrnosti: »Grulil sem kakor golob. Koprneče so mi zrle oči kvišku. ... Glej, v mir mi je bilo, da me je zadela bridkost prebridka.« (Iz 38,14.17 CHR) Tretjič, Ezekija je kljub temu čakal na Gospodovo rešitev: »Vsemogočni, v stiski sem, potegni se zame! ... Ti me zopet okrepiš in poživiš.« (Iz 38,14.16 EKV) »Gospod je tu, da me rešuje.« (Iz 38,20) Četrtič, spoznal je, da je njegov greh odpuščen: »Vrgel si za svoj hrbet vse moje grehe.« (Iz 38,17) Petič, do Boga ni gojil zamere: »Le kdor živi, kdor živi, te slavi, kakor jaz danes.« (Iz 38,19) Šestič, Ezekija je pričal o Božji zvestobi: »Oče oznanja sinovom tvojo zvestobo.« (Iz 38,19)

Komentator John Oswalt je izpostavil nekatere ključne značilnosti Ezekijeve izkušnje, o katerih bi bilo dobro premisliti: »Ta dogodek vsebuje vsaj dva teološka nauka. Prvi je vnovična omemba človeške nebogljenosti in božanske zanesljivosti. Celó kralj je nemočen pred smrtjo; smrt ima moč premagati tudi najmogočnejše. Le zakaj bi potemtakem zaupali smrtnemu človeku? Po drugi strani pa Bog lahko reši in bo rešil človeka, čeprav bo

stal pred smrtnimi vrati, in ga pripeljal nazaj v življenje. Bog ima ključ življenja in smrti ter jih bo uporabil v našo korist. Mar si takšno Bitje ne zasluži našega zaupanja?

Drugi teološki nauk tega dogodka je podan bolj posredno kakor prvi. Pojavi se v odgovoru na vprašanje, zakaj je Izaija v svojo knjigo vključil poročilo o Ezekijevi smrti in nemoči. Odgovor, ki se zdi očiten, je, da si je Izaija zavestno prizadeval povedati, da Ezekija ni bil obljubljeni Mesija. Kljub njegovemu zaupanju v Boga in sposobnosti pripeljati ljudstvo z roba uničenja, Ezekija ni bil Dete, o katerem je prerokoval Izaija. Kraljevo zaupanje je bilo ključnega pomena za to, da je ljudstvo služilo Bogu, toda omenjeni kralj ni bil ta, v katerega bi ljudstvo moralo položiti svoje upanje. Popolnejše razodetje o njem je zapisano v Iz 40 do 66.« *The Book of Isaiah, Chapters 1–39, The New International Commentary on the Old Testament*, str. 682/

Uporaba

1. Komu zaupaš? Kakor v primeru kralja Ezekija je tudi naša vera kdaj na preizkušnji. Takrat imamo izbiro: Ali bomo zaupali Gospodu ali ljudem? Kako ti lahko stiska pomaga utrditi zaupanje v Boga?

2. V Ezekijevi molitvi (Iz 37) preberi osupljiv opis Boga. Ponovno preberi zgornji komentar in Iz 37,16–20. Kako je Bog odgovoril na Ezekijevo molitev? Razmisli o besedilu: »Po poti, po kateri je prišel, bo šel nazaj, v to mesto pa ne bo prišel, govori Gospod. Branil bom to mesto, da ga rešim, zaradi sebe in zaradi Davida, svojega služabnika.« (Iz 37,34–35)

3. Boga ne zanima samo ljudstvo, temveč tudi posameznik. Gospod je pokazal zanimanje za Ezekijevo bolezen in po preroku sporočil: »Slišal sem tvojo molitev, videl tvoje solze. Glej, pridal bom tvojim dnevom petnajst let.« (Iz 38,5)

Življenja ne bi smeli jemati kot samoumevnega, temveč kot od Boga dano darilo. Kadar se spopadamo s težavami, moramo obrniti svoj obraz »k steni« in moliti h Gospodu. Kako ti Ezekijeva izkušnja pomaga verovati, da bo Bog poskrbel tudi zate?

8. nauk: TOLAŽITE MOJE LJUDSTVO

Ključno besedilo: Iz 40,1–3.

Splošni pregled

Izaijeva knjiga je polna sporočil o sodbi in odrešenju. Prvi del se večinoma osredotoča na sporočilo o Božji sodbi nad Judo. Drugi del vsebuje Božje sporočilo tolažbe njegovemu ljudstvu. Iz 40, ki nastopi takoj za prvim delom knjige (Iz 1 do 39), je uvod v poglavja, ki sledijo.

Gospodove besede se začnejo z enim najbolj pomirjujočih in blažilnih sporočil Svetega pisma: »Tolažite, tolažite moje ljudstvo, govori vaš Bog.« (Iz 40,1) To sporočilo bo spominjalo ljudstvo na Božjo zvestobo zavezi.

Avtor namiguje na Izraelovo izkušnjo v puščavi. V tistem času nista mogla niti ljudstvo niti Mojzes videti Gospodovega veličastva, toda zdaj »ga bo hkrati videlo vse meso«. (Iz 40,5) To proučevanje je razdeljeno na tri dele: 1) od obupa k tolažbi; 2) pripravite pot; in 3) Gospod razodene svoje veličastvo.

Razlaga

Od obupa k tolažbi

Prehod na novo temo v drugem delu Izaijeve knjige ni novo spoznanje. Večina svetopisemskih komentarjev omenja kontrast med temo prvega (Iz 1 do 39) in drugega dela knjige. (Iz 40 do 66) Več raziskovalcev je to dejstvo uporabilo kot dokaz za dvojno avtorstvo Izaijeve knjige. Pomembno je, da je Izaija kakor tudi drugi preroki, ki so delovali pred izgnanstvom, oznanil sporočilo, ki je vsebovalo dva različna vidika.

Preroki, ki so delovali pred izgnanstvom, so bili znanilci sodbe in so potemtakem oznanjevali konec obdobja Božje naklonjenosti in blagoslovov. Toda bili so tudi glasniki odrešenja in so kot takšni oznanjali novo dobo božanske naklonjenosti. Tako je preroški govor teh poslancev mešanica prerokb o sodbi in odrešenju. Prav to je značilno tudi za Izaijevo knjigo.

Nobenega razloga ni, da ne bi podprli teorije, ki Iz 40 umešča v čas pred izgnanstvom; to poglavje govori o tolažilni obljubi in prihodnji obnovi.

Prvi del knjige je vse do Iz 40 vseboval jasno in značilno sporočilo o sodbi nad Judo in tujimi narodi.

Gospodov dan bo neizogibno; sodba je blizu. Ne bo trajalo dolgo, ko bodo najboljši narodi, ljudje in njihovi materialni viri dani v druge roke.

To je v Izaijevi knjigi jasno izraženo: »Zato pojde moje ljudstvo v izgnanstvo.« (Iz 5,13) »Glej, prišli bodo dnevi, ko bo vse, kar je v tvoji hiši in kar so tvoji očetje do tega dne nabrali, odneseno v Babilon. Nič ne bo ostalo, govori Gospod.« (Iz 39,6)

Ne glede na to pa bo Gospod – neprimerljivi Bog – končal stisko svojega ljudstva. Prišel bo čas rešitve. Izaija je to sporočilo zapisal s pomočjo paralelizma (vzporedja):

- A. »Tolažite, tolažite moje ljudstvo,
- B. govori vaš Bog.
- A'. Govorite hčeri jeruzalemski na srce.«

Božje usmiljenje bo spet prišlo na dan, saj Gospod pravi, »da je ... tlaka jeruzalemske hčere dokončana, da je njena krivda poravnana, ker je prejela iz Gospodove roke dvojno kazen za vse svoje grehe«. (Iz 40,2)

Gospod je želel, da bi bilo to sporočilo ljudem podano s sočutjem. Ker avtor na tem mestu zapiše glagol v velelniku (*qir'û*), dobimo občutek o nujnosti sporočila. Omenjeni glagol bi lahko prevedli z besedami »razglasiti«, »klicati«, »pozivati«, »kričati«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 3, str. 1129/ Ta izraz presega pomen splošnega glagola »govoriti«. Besedna zveza »moje ljudstvo« kaže na zavezen odnos med Bogom in ljudstvom. Bog ostaja zvest zaveznim obveznostim – je dejaven, skrbi za ljudstvo in mu odpušča.

Pripravite pot

Osrednji del Iz 40 sta vrstici 3 in 5: »V puščavi pripravite pot Gospodu. ... Razodelo se bo Gospodovo veličastvo.«

»Pripravite pot Gospodu.« Širše besedilo govori o obnovi Jude in o potovanju iz izgnanstva proti domu. Izrazje nakazuje, da gre za kraljevo potovanje. Videti je, da bodo nekatera gorata in hribovita področja kralju in njegovemu spremstvu oteževala gibanje. Tako »poravnati pot« pomeni pripraviti jo in jo zravnati ter umakniti ovire – kakor če bi se pripravljali na

sprejem kraljevskega gosta. /R. Laird Harris, ed., *Theological Wordbook of the Old Testament* [Chicago: Moody Press, 1980], vol. 1, str. 417/

Pot od Babilona do Jeruzalema ni bila ravna, temveč robustna in obdana z gorami. Ker bodo Božji otroci hodili po njej, je prišla zahteva: »V puščavi pripravite pot Gospodu, zravajte v pustinji cesto našemu Bogu!« (Iz 40,3) Ker se mora Juda vrniti brez večjih zapletov, glasnik prosi za ravno cesto.

Vredno je omeniti tudi pragmatičen jezik, ki ga prerok uporablja na tem mestu, še posebej pri besedah, povezanih s »potjo«. Tukaj poskuša avtor povezati čudovito Božje razodetje s splošno razširjenimi elementi. Takšni izrazi poudarjajo navzočnost nevidnega, toda resničnega Boga in s tem sporočajo, da je tudi Božja vključenost v zgodovino njegovega ljudstva resnična.

Gospod razodene svoje veličastvo

Iz 40,3–5 namiguje na nekatere Izraelove izkušnje med potovanjem po puščavi, še posebej na te v 2 Mz 33,18–23.

Izraelci so prejeli ukaz, naj se pomaknejo naprej od gore Horeb. Bog je Mojzesu rekel: »Pojdi, odpravi se z ljudstvom, ki si ga izpeljal iz egiptovske dežele. ... Jaz pa ne pojdem v tvoji sredi.« (2 Mz 33,1.3)

Videti je, kakor da je to mučilo Mojzesa, zato je Gospoda prosil: »Če sem torej res našel milost v tvojih očeh, mi pokaži, prosim, svoje poti.« (2 Mz 33,13.) Mojzes v 2 Mz 33,18 prošnji doda še eno: »Pokaži mi, prosim, svoje veličastvo!«

Mojzes je *k^hôd* (*slavo*) razumel kot vidno Gospodovo pojavitev. V tem primeru prošnja ni mogla biti uslišana. Toda Gospod se je kljub temu odzval: »Storil bom, da pojde mimo tebe vsa moja dobrota in klical bom pred teboj ime Gospod. Izkazoval bom milost, komur hočem biti milostljiv, in usmilil se bom, kogar se hočem usmiliti.« (2 Mz 33,19)

Avtor petih Mojzesovih knjig (peteroknjižja) nam pokaže, kako Gospod preusmeri zadevo. Bog poudari, da je njegovo razodetje bolj kakor v zunanji podobi možno videti v njegovih lastnostih. Zdi se, kakor da želi Bog poudariti abstraktnost svojega obstoja, saj ga ljudje ne moremo občutiti na oprijemljiv način.

Podrobna analiza peteroknjižja razkrije nekatere povezave oziroma vplive med njimi in Izaijevim besedilom, še posebej Iz 40. Obema je

skupen hebrejski izraz *kēḥôd YHWH* (»Gospodova slava«). Najpomembnejši je kontrast med dvema poročiloma, ki ju poudari Izaija.

Medtem ko je v 2. Mojzesovi knjigi pot predstavljena kot hribovita in polna kamnov, je v Izaijevi knjigi pot tlakovana in poravnana, vse meso pa lahko zazna Gospodovo slavo. (Iz 40,3–5) V primerjavi z Iz 40 in celo z 2 Mz 33 je sobesedilo Iz 52 podobno.

Iz 52,10 pravi: »Gospod je razgalil svoj sveti laket pred očmi vseh narodov in vsi konci zemlje bodo videli odrešenje našega Boga.«

Povezava med temi tremi odlomki je očitna. Prvi skupni element je pot oziroma cesta, čeprav so njihovi opisi različni. V 2 Mz 33 gre za hribovito pot; v Iz 40 je pot gladka, v Iz 52 pa je speljana čez gore. (Iz 52,7) Gospod je v 2 Mz 33 pokazal hrbet; v nasprotju s tem se v Izaijevi knjigi pojavita Gospodova roka in njegov sveti laket. V 2. Mojzesovi knjigi je Mojzes komajda lahko videl Gospodovo slavo, toda v Iz 40 jo lahko vidi vse meso in v Iz 52 vsi narodi. V Iz 40 se razodene Gospodovo veličastvo, medtem ko je v Iz 52 razodeto njegovo odrešenje. Tako Iz 52 pojasni pomen izraza *kēḥôd YHWH* iz Iz 40. Človeštvo je zmožno prepoznati Gospodovo veličastvo; Gospod z mogočnimi dejanji Judi prinese odrešenje.

Na tej točki proučevanja omenimo, da se »Gospodovo veličastvo« v Svetem pismu nanaša na več različnih stvari. V nekaterih primerih se navezuje na Jahveja in njegovo mogočnost, katere niti serafini ne morejo razumeti, in na njegovo prikrito svetost. Na drugih mestih, še posebej v Izaijevi knjigi, je Gospodovo veličastvo enačeno z njegovimi dejanji, pomembnostjo in vplivom, ki ga ima med svojim ljudstvom. Izaija torej poudari zamisel, ki jo vsebuje izraz *kēḥôd YHWH*. Pojasni, da je Božje delo (njegovo osvobajanje oziroma odrešenje) tako resnično, kakor da bi bil On sam navzoč tam. Njegovo obljubo, da bo deloval v dobro svojega ljudstva, moramo razumeti kot popolnoma resnično.

Uporaba

1. Bog je svojemu ljudstvu v preteklosti spregovoril na mnoge načine. Svojim zvestim tudi danes posreduje sporočilo tolažbe in odpušcanja.

- Katere svetopisemske obljube so ti v največjo uteho?
- Pomemben del sporočila judovskemu narodu je bilo zagotovilo, »da je njihova krivda poravnana«. (Iz 40,2)

- Zakaj je tako pomembno, da ljudje prejmejo odpuščanje? »Kaj je laže: reči hromemu: 'Odpuščeni so ti grehi' ali reči: 'Vstani, vzemi posteljo in hodi'?« (Mr 2,9) »Pišem vam, otroci, ker so vam zaradi njegovega imena odpuščeni grehi.« (1 Jn 2,12)

2. Besede »glas vpijočega v puščavi« so v Evangeliju po Janezu razložene v povezavi z Janezom Krstnikom, ki je oznanjal prvi Jezusov prihod. (Jn 1,23) To je počel tako, da je spodbujal ljudi k spokorjenju in krstu z vodo kot simbolom njihovega spokorjenja. Kako uporabljaš svoj glas za oznanjevanje veselega sporočila?

3. Kako lahko v luči Jn 1,14 razumemo *Gospodovo veličastvo*? »Beseda je postala meso in se naselila med nami. Videli smo njeno veličastvo, veličastvo, ki ga ima od Očeta kot edinorojeni Sin, polna milosti in resnice.«

9. nauk: SLUŽITI IN REŠITI

Ključno besedilo: Iz 41.

Splošni pregled

Med Iz 1 in Iz 41 obstaja določena povezava, ki jo opazimo v pozivu Judi: »Pridite, pravdajmo se.« (Iz 1,18) V Iz 41,1 je zapisano podobno vabilo: »Približajo naj se in govorijo, skupaj pristopimo k pravdi.« Ampak v tem primeru vabilo zajema širše območje in večji dogodek: »Konci zemlje so se stresli.« (Iz 41,5)

Izraz *mišpāt* (*pravda*, Iz 41,1) bi lahko prevedli tudi z besedami »spor, primer«, »pravni zahtevek«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 2, str. 651/ Ta koncept je dokaj podoben pomenu hebrejske besede *niwwāḳḥâ* (*prerekati se v okviru pravde*), ki je zapisana v Iz 1,18. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 2, str. 410/ Iz 41,21 utrjuje zamisel o pravnem sporu; ta vrstica je skoraj enaka tej v Iz 1,18: »Predstavite svojo pravdo, govori Gospod, prinesite svoje dokaze, govori Jakobov kralj.«

Naslednja besedila razkrijejo dve strani omenjenega primera: na eni strani je Gospod, na drugi pa služabnik Izrael.

Gospod je v Iz 41 opisan na mnogo različnih načinov: kot »Sveti Izraelov«, Odrešenik, Stvarnik in Kralj. Izrael oziroma Juda je opisan kot »moj služabnik«, izvoljenec in »moj prijatelj«; slednje se navezuje na Abrahama.

Med proučevanjem se bomo poglobili v naslednje tri glavne teme: 1) Bog zaveze; 2) Bog in drugi nazivi; in 3) služabnik Izrael.

Razlaga

Bog zaveze

Bog je v Iz 41 opisan na več različnih načinov. Kadar se ga omenja v povezavi z njegovim ljudstvom in zaveznim odnosom z njim, je v Svetem pismu zapisano ime YHWH, »Gospod«. Izaija je to ime zapisal približno 150-krat. V hebrejskem Svetem pismu je ta izraz uporabljen 6.828-krat. /David J. A. Clines, *The Dictionary of Classical Hebrew*, vol. 4, str. 122/

V peteroknjižju dobimo jasen vpogled v to ime. Med proučevanjem bomo obravnavali nekatera besedila, ki se navezujejo na osebo, o kateri govori Izaija: na Abrahama. V zaveznem odnosu med Bogom in Abrahamom so bili trije pomembni trenutki; v vseh treh primerih je zapisano božansko ime YHWH: 1) Gospod (YHWH) se oglasi Abramom in mu obljubi, da bo iz njega naredil velik narod; (1 Mz 12,1–3) 2) Gospod (YHWH) sklene zavezo (1 Mz 15,1–21) in 3) Gospod (YHWH) potrdi zavezo. (1 Mz 17,1–27) V 1 Mz 12 je več izrazov, ki razkrivajo osebni odnos med Gospodom in Abrahamom. »Ti jo bom pokazal; ... blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko.« (1 Mz 12,1–2)

Tudi drugi odlomek (1 Mz 15) se začne z zapisom imena YHWH. Del zaveznega prizora je tudi Božji jezik, s katerim izrazi osebno skrb do Abrahama: »Ne boj se, Abram! Jaz sem tvoj ščit.« (1 Mz 15,1) V 1 Mz 15,2–6 je opisano, kako Abraham Gospodu govori o svojih skrbeh v povezavi z izpolnitvijo zaveze. Gospod v 1 Mz 15,7 Abrahamu ponovi svoje ime: »Jaz sem Gospod, ki sem te izpeljal iz Ura Kaldejcev, da bi ti dal to deželo v posest.« Iz 1 Mz 15,18 je jasno razvidno, da med imenom YHWH in zavezo obstaja povezava: »Tisti dan je Gospod sklenil z Abramom zavezo in rekel: 'Tvojemu potomstvu dajem to deželo.'«

V 1 Mz 17 se Gospod (YHWH) zopet pogovarja z Abrahamom. Iz opisa je razbrati, da gre za osebni odnos – »Hodi pred menoj.« (1 Mz 17,1) – in da se bo zaveza uresničila: »Sklenil bom svojo zavezo med seboj in teboj.« (1 Mz 17,2) To je ponovljeno še v 1 Mz 17,4, kar vpliva na osebno ime enega od članov zaveze – na Abrahama: »Ne boš se več imenoval Abram, temveč Abraham ti bo ime.« (1 Mz 17,5)

V zaveznih formulah je imenu YHWH včasih dodan izraz *'elōhim* (*Bog*). V tem tipu književnosti je glavna oseba zaveze YHWH in včasih Gospod Bog ali Gospod, tvoj Bog. Na Abrahamovem primeru smo videli, da je ime povezano z zaveznim dejanjem in osebnim odnosom z Jahvejem, Gospodom.

Tudi v Iz 41 obstajajo zavezne prvine. Tega ne sklepamo samo na podlagi uporabe imena YHWH, temveč tudi iz omembe Izraela kot izvoljenega. (Iz 41,8) Omemba Abrahama, ki je bil véliko ime v zavezi z Izraelom, ravno tako prispeva k ugotovitvi, da Iz 41 vsebuje zavezne prvine. Kakor smo omenili, je ime YHWH (Gospod) povezano z Božjim osebnim odnosom z njegovim ljudstvom. V Iz 41 je jasno predstavljena

osebna narava tega odnosa. Gospod je Abrahama imenoval »moj prijatelj«; tudi zadnji del besedila »Jaz, Gospod, prvi in poslednji; jaz sem ta« namiguje na osebni odnos. (Iz 41,8; po angleškem prevodu Svetega pisma)

John Oswalt izraz »Jaz sem ta« razlaga tako: »On je z nami v dobrem ali slabem, odvisno od našega odziva nanj. Nihče mu ni enak; je edino neodvisno bitje v veselju in edini, ki lahko reče: 'Jaz Sem.'« /*The Book of Isaiah, Chapters 40–66, The New International Commentary on the Old Testament*, (Grand Rapids: Eerdmans Publishing Company, 1998), str. 84/

Oswalt pri tem opazi tudi nekatere povezave z Izaijevo knjigo in Novo zavezo: »Običajni prevod izraza 'anî hû' (Jaz sem ta) je v grškem prevodu Stare zaveze *egō eimi*. Da je Jezus mirno povedal te besede, ko je govoril o sebi, (Jn 8,58; 18,5) veliko pove o njegovem poznavanju svoje lastne identitete.« /*The Book of Isaiah, Chapters 40–66, The New International Commentary on the Old Testament*, str. 84–85/

Bog in drugi nazivi

V Iz 41 so izpostavljene še druge Gospodove značilnosti. Bog je Sveti: »'Jaz ti bom pomagal,' govori Gospod, Sveti Izraelov je tvoj odkupitelj.« (Iz 41,14) Podobna zamisel je izražena tudi v Iz 41,20: »Da je to naredila Gospodova roka, da je to ustvaril Sveti Izraelov.«

»Sveti Izraelov« je v Izaijevi knjigi osrednji naziv za Gospoda in predstavlja eno od glavnih tem te knjige. V Izaiju je izraz »Sveti« uporabljen 33-krat. Kakor smo pokazali v 2. nauku, se beseda »sveti« nanaša na »čistost, popolnost in skrito Jahvejevo slavo«. Svetost je bistvo njegovega bitja. Naziv »Sveti« namiguje na moralni merilo, ki ga je Bog postavil svojemu ljudstvu. Poziv k svetosti je ukoreninjen v Mojzesovem zakonu in temelji na Božjem razodetju lastne popolnosti: »Govôri vsej skupnosti Izraelovih sinov in jim reci: 'Bodite sveti, kajti jaz, Gospod, vaš Bog, sem svet.'« (3 Mz 19,2.)

Prerok Izaija naziv »Sveti« uporabi tudi zato, da bi med seboj povezal še dve drugi Božji značilnosti: Bog je Stvarnik in Odkupitelj. Zamisel o Bogu Stvarniku je izražena s čudovitim paralelizmom (vzporedjem) v Iz 41,20:

»Da je to naredila Gospodova roka, da je to ustvaril Izraelov Sveti.«

Gospod je v Iz 41 prikazan kot Odkupitelj: »Izraelov Sveti je tvoj odkupitelj.« (Iz 41,14) Hebrejska beseda, ki jo običajno prevajamo z

besedo *Odkupitelj*, pomeni »zahtevati kaj nazaj« ali »terjati zase«. /Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, str. 169/

Iz tega dela Izaijeve knjige je razvidno, da je Gospod (Izraelov) Stvarnik in Odkupitelj. Eden takšnih primerov je Iz 43,1:

»Zdaj pa tako govori Gospod, tvoj stvarnik, o Jakob, tvoj upodabljavec, o Izrael: 'Nikar se ne boj, saj sem te odkupil, poklical sem te po imenu: moj si!'« Še en naziv, ki ga je Izaija zapisal v povezavi z Gospodom, je »Jakobov kralj«. (Iz 41,21) Nobenega dvoma ni, da gre za mesijanski naziv.

Tako v Iz 41 naletimo na različna imena in nazive, s katerimi je opisan Bog. Zanimivo je, da avtor v Iz 43,15 uporabi skoraj enak izraz, ko se navezuje na Boga: »Jaz sem Gospod, vaš Sveti, Izraelov stvarnik, vaš kralj.«

Služabnik Izrael

Gospod je v Iz 41 poimenovan z različnimi nazivi. Tudi Izrael je v zaveznem odnosu z Bogom prejel več imen: Izrael je tako »služabnik«, »izvoljenec« in »prijatelj«.

V mnogih odlomkih Izaijeve knjige je Izrael oziroma judovski narod poimenovan »Gospodov služabnik«. Primerjaj na primer Iz 41,8–9; Iz 44,1.21; Iz 45,4; Iz 48,20 in Iz 49,3.

V Iz 41,8 izvemo veliko pomembnih stvari o služabniku:

»Ti pa, Izrael, moj služabnik, Jakob, ki sem ga izvolil, potomec Abrahama, mojega prijatelja.«

Alec Motyer na podlagi tega besedila poudari štiri služabnikove lastnosti: »Prvič, Izrael je postal Gospodov služabnik na podlagi božanske odločitve; (Iz 41,8b.9d; Ef 1,4) drugič, ta odnos se je začel z Abrahamom. *Moj prijatelj* (2 Krn 20,7; Jak 2,23) dobesedno pomeni 'moj ljubeči' / 'ta, ki me ljubi'. Tretjič, pove nam, da razširitev zavezne obljube Abrahamovim potomcem (dobesedno 'njegovemu semenu'; 1 Mz 17,7) še vedno velja (*sem ga izvolil ... nisem ga zavrzel*); in četrtič, v svoji odločitvi in vabilu Abrahamu je Gospod pokazal, da se njegova moč razteza do *koncev zemlje, ... do njenih najbolj oddaljenih delov*. Pri vsem tem ni nobene naloge, ki bi jo lahko opravil služabnik; Izrael je imel časten položaj.« /J. Alec Motyer,

Isaiah: An Introduction and Commentary, Tyndale Old Testament Commentaries, (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1999), vol. 20, str. 286/

Uporaba

1. Naš Bog je v Svetem pismu predstavljen na več načinov. Je mogočni *'elōhim*, vladar vesolja in nadnaraven Bog. Toda Bog je tudi osebni Bog. Da bi svetopisemski pisci to pokazali, so uporabili ime YHWH, Gospod. YHWH je Bog zaveze, Bog, ki ima osebni odnos s posameznikom.

Kako lahko ločiš med tema vidikoma Boga v njegovem odnosu do ljudi? 1 Mz 1,1; 12,1.

2. V Iz 41 je Bog predstavljen na veliko različnih načinov. Izaijeva knjiga o Bogu govori kot o »Izraelovem Svetem«, Odkupitelju, Stvarniku in Kralju. Kateri od teh nazivov je še posebej relevanten za tvoje življenje? Zakaj?

10. nauk: DELATI NEPREDSTAVLJIVO

Ključno besedilo: Iz 50; 52; 53.

Splošni pregled

Med proučevanjem se bomo osredotočili na sporočilo o mesijanskem Služabniku v Iz 50, 52 in 53.

Lik mesijanskega Služabnika je osrednja tema Izaijeve knjige. V Iz 52 in 53 je zapisan veličasten spev o njem. Med razlagalci je veliko razprav o tem, kdo je služabnik, o katerem govori ta pesem. Nekateri menijo, da gre za Izraela, vendar Izaijeva knjiga sama daje nekatere vpoglede, ki nam pomagajo v služabniku prepoznati Mesija. Mesija je najprej predstavljen kot Kralj, (Iz 52,7–8) nato kot rešitelj in odkupitelj (Iz 52,9–15) in na koncu kot trpeči služabnik. (Iz 53)

Med proučevanjem se bomo poglobili v naslednje tri glavne teme: 1) Gospod kot služabnik; 2) Mesija, trpeči Služabnik; in 3) Mesija, Odkupitelj in Kralj.

Razlaga

Gospod kot služabnik

Ko proučujemo spev o služabniku, (Iz 52–53) moramo proučiti tudi predhodno poglavje. Iz 50 se začne z besedami: »Tako govori Gospod.« (Iz 50,1) Gospod je tisti, ki pravi: »Glejite, s svojo grožnjo izsušujem morje, reke spreminjam v puščavo. ... Nebo obláčim v črnino, raševnik mu dajem za ogrinjalo.« (Iz 50,2–3) V naslednjih besedilih »Gospod« pove, da je »to naredil Gospod Bog«. Gospod oznanja, da mu je Gospod Bog »dal jezik učencev: da bi znal krepiti omagujoče«. (Iz 50,4) »Gospod Bog mi je odprl uho in jaz se nisem upiral.« (Iz 50,5) »Gospod Bog mi pomaga, zato se nisem dal zmeti.« (Iz 50,7) »Glej, Gospod Bog mi pomaga, kdo me bo razglasil za krivega?« (Iz 50,9)

To je uvod k Iz 50,10 v obliki razlagalnega paralelizma (vzporedja):

- A. »Kdo izmed vas se boji Gospoda? Naj posluša glas njegovega služabnika.
- B. Kdor hodi v temi in nima luči,
- A'. naj zaupa v Gospodovo ime, naj se opira na svojega Boga.«

Opazimo lahko, da je v razdelku A. *služabnik* vzporeden *Gospodu*, kakor je v razdelku A'. *Bog* vzporeden *Gospodu*.

Ellen G. White to poglavje komentira tako: »Ali ni Obljubljeni prerokoval sam o sebi po Izaiju: 'Svoj hrbet sem nastavljal tistim, ki so me bili, svoje lice tistim, ki so mi pulili brado. Svojega obraza nisem skrival pred sramotenjem in pljunki.' (Iz 50,6.)« /Ellen G. White: *Dejanja apostolov*, str. 143/

Mesija, trpeči Služabnik

V Iz 52 in 53 je v več stopnjah zapisan eden najboljših Mesijevih opisov. Prvič, ti poglavji Mesija predstavitva kot Kralja; (Iz 52,7–8) na drugi stopnji je Mesija predstavljen kot Rešitelj in Odkupitelj. (Iz 52,9–15) Temu sledi tretja stopnja, na kateri je Mesija prikazan kot trpeči Služabnik. (Iz 53) Med našim proučevanjem se bomo najprej osredotočili na zadnjo stopnjo, saj je videti, da je avtor stopnje zapisal v obrnjenem vrstnem redu.

Če upoštevamo navdihnjeno razlago, ni nobenega dvoma o tem, da je trpeči Služabnik v resnici Kristus. V Evangeliju po Janezu piše: »Se je izpolnila beseda, ki jo je izrekel prerok Izaija: *Gospod, kdo je veroval našemu oznanjevanju, in Gospodova roka, komu se je razodela?* To je povedal Izaija, ker je videl njegovo slavo in je spregovoril o njem.« (Jn 12,38.41)

Jasno je, da Služabnikova daritev pomeni nadomestno smrt, kar dokazuje tudi naslednja besedila:

»V resnici je nosil naše bolezni, naložil si je naše bolečine.« (Iz 53,4)
»On pa je bil ranjen zaradi naših prestopkov, strt zaradi naših krivd. ... Po njegovih ranah smo bili ozdravljeni.« (Iz 53,5) »Gospod pa je naložil nanj krivdo nas vseh.« (Iz 53,6) »S svojim spoznanjem bo moj pravični služabnik opravičil številne, njihove krivde bo naložil nase.« (Iz 53,11)

Ellen G. White je zapisala: »Pavel je pokazal, kako tesno je Bog povezal daritveno službo s prerokbami o njem, ki bo kakor 'jagnje, ki ga peljejo v zakol'. (Iz 53,7) Mesija je dal svoje življenje kot 'daritev za greh' (Iz 53,10.) Ko je Izaija gledal stoletja naprej, na prizore Zveličarjeve sprave, je zanj izjavil, da bo kot Božje Jagnje 'žrtvoval svojo dušo v smrt in je bil grešnikom prištet; On je nesel greh mnogih in prosil za grešnike'. (Iz 53,12)

Zveličar iz prerokovanj ni imel priti kot zemeljski kralj, da bi osvobodil judovski narod zemeljskih zatiralcev, marveč kot človek med ljudmi, da bi živel življenje revščine in ponižnosti, in da bi bil na koncu zaničevan, zavržen in usmrčen. Zveličar, ki je bil napovedan v staro-zaveznih Pismih, naj bi se daroval kot daritev za padlo človeštvo, in tako izpolnil vsako zahtevo prekršenega zakona. V njem naj bi se simbol izpolnil v svojem vzorcu, njegova smrt na križu pa naj bi dala smisel celotni judovski ureditvi.« /Ellen G. White: *Dejanja apostolov*, str. 144–145/

Mesija, Odkupitelj in Kralj

V Spevu o Služabniku (Iz 52) sta poudarjeni še dve stopnji Služabnikovega mesijanskega dela.

Odrešitev ljudi je postala možna zaradi kazni, ki jo je Služabnik prerстал namesto nas. »Če dá svoje življenje v daritev za greh, bo videl potomce.« (Iz 53,10) To podobje najdemo tudi v Iz 52; začne se v drugem delu Iz 53,9. Prizor odrešenih ne vsebuje več podobe trpečega Služabnika, temveč podobo pogumnega vojščaka, ki »je razgalil svoj sveti laket«. (Iz 52,10) Sveti laket je simbol njegove moči, ki je Božjemu ljudstvu omogočila rešitev.

Zaradi mogočnosti in veličastva prizor v Iz 52 na nas naredi globok vtis. V središču je podoba poveljnika, vzvišenega vodje: »Povzpел se bo in povzdignil in bo silno vzvišen.« (Iz 52,13)

Za njegovo povzdignjenje ostaja čudovit razlog: popoln uspeh njegovega poslanstva. Gospod je naznanil služabnikovo povzdignjenje zaradi njegove nadomestne smrti, ki je zadostovala za grehe njegovega ljudstva in poganov. (F. Duane Lindsey, *The Servant Songs: A Study in Isaiah* [Chicago: Moody Press, 1985], str. 138) Čeprav »je bil njegov obraz tako nečloveško iznakažen in njegova postava ni bila več podobna človeški«, je kljub temu »presenetil številne narode« in »kralji si bodo zatisnili usta pred njim«. (Iz 52,14–15)

Vsi narodi bodo priča njegovemu povišanju, saj beremo, da bo povzdignjen »pred očmi vseh narodov in vsi konci zemlje bodo videli odrešenje našega Boga«. (Iz 52,10)

Naslednja stopnja obravnavanega speva (čeprav je v dobesednem vrstnem redu ta del na prvem mestu) govori o Mesiju kot Kralju. Odrešil je svoje ljudstvo; delo je opravljeno. Kraljev poslanec sedaj »oznanja rešitev

in pravi Sionu: 'Tvoj Bog kraljuje!'« (Iz 52,7) »Tvoji stražarji povzdigujejo glas, vsi skupaj vriskajo.« (Iz 52,8) Kakor je že bilo oznanjeno: »Oblast se bo širila in miru ne bo konca.« (Iz 9,7)

Bog svojega ljudstva ni rešil samo pred zatiranjem, trpljenjem in sužnjevanjem tujim narodom, še posebej Babilonu, ter ga pripeljal nazaj v domovino, v Jeruzalem. Poleg tega jim je poslal Jezusa Kristusa, Mesija, trpečega Služabnika, ki je umrl na križu, da bi svoje ljudstvo in vse ljudi, ki ga želijo sprejeti, rešil sužnosti grehu. Neki dan bo odrešence vzel domov in nato vladal za vedno.

Adventistični svetopisemski komentar o tem pravi naslednje: »Tukaj napovedana osvoboditev je bila najprej namenjena dobesednemu Izraelu, ki bo osvobojen zatiralskih narodov. (Komentar na Iz 40,1; 44,28–45,13) Osvoboditev se je nanašala tudi na večjo osvoboditev od greha in vsega zla, ki bo dosežena po trpečem Služabniku (komentar na Iz 41,8; 42,1) v Iz 53, to je po Mesiju. ... Njegova moč rešiti ljudstvo in zmaga evangelija sta dokaz, da vlada On in ne Satan.« /*The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 4, str. 287/

Uporaba

1. V tem nauku smo proučevali o Mesiju – trpečem Služabniku. Zakaj se je Gospod odločil razodeti se nam kot Služabnik? Znova preberi Iz 52–53.

2. Kako razumeš naslednje besede: »Gospodu je bilo po volji, da ga stre z bridkostjo.« (Iz 53,10) Kako nam apostol Pavel pomaga razumeti to skrivnost: »Njega, ki ni poznal greha, je zavoljo nas storil za greh, da bi mi postali Božja pravičnost v njem.« (2 Kor 5,21)

3. Naše upanje je, da bo Bog, ki je v preteklosti rešil svoje ljudstvo, v bližnji prihodnosti prišel po svoje zveste in jih odpeljal v novi Jeruzalem. Glede na Izaijevo knjigo se je na odru zgodovine tega sveta zvrstilo mnogo kraljestev, toda vsa so se končala.

- Kako pa je z Mesijevim kraljestvom? Kako dolgo bo trajalo kraljevanje »Sina človekovega«? »Njemu je bila dana oblast, čast in kraljestvo, in vsa ljudstva, narodi in jeziki so mu služili. Njegova oblast je večna oblast, ki ne preide, in njegovo kraljestvo, ki ne bo uničeno.« (Dan 7,14)

11. nauk: DEJAVNA LJUBEZEN

Ključno besedilo: Iz 55.

Splošni pregled

Izaija 55 je edinstveno poglavje, ki je mnogim ljudem razložilo, da lahko zveličanje prejmejo vsi grešniki, ki želijo biti rešeni. Zveličanje ni toliko to, kar ljudje počnejo, temveč je v največji meri to, kar je Bog naredil za nas po Gospodovem Služabniku.

Poglavje lahko razdelimo na dva dela; prvi del je Iz 55,1–5, drugi pa Iz 55,6–13.

Med proučevanjem bomo v povezavi z ljubečim vabilom »Vrnite se h Gospodu« obravnavali dve pomembni besedi: »živeti« in »iskati«.

Tri teme, v katere se bomo poglobili, so: 1) usmiljenje za vsakogar; 2) način za pridobitev resničnega življenja; in 3) vrnite se h Gospodu.

Razlaga

Usmiljenje za vsakogar

V Spevu o trpečem Služabniku je slikovito opisano delo, ki ga je Mesija opravil za ljudi – umrl je nadomestne smrti. Iz 54 nas opominja, da je Bog naredil vse, da bi lahko prejeli zveličanje: »Kajti gore se bodo premaknile in griči omajali, moja milost pa se ne bo odmaknila od tebe in moja zaveza miru se ne bo omajala, pravi tvoj usmiljeni, Gospod.« (Iz 54,10) Poglavje se zaključi z zagotovitvijo ljudstvu, da je »njihova pravičnost ... od mene, govori Gospod« (Iz 54,17)

Izaija na ljubeč način govori o zveličanju, ki ga je omogočil Bog. Toda brezplačno in velikodušno vabilo, ki velja vsem, ki so »lačni in žejni«, je treba sprejeti. Prav to je tema Iz 55: ljudje so povabljeni sprejeti zveličanje, ki jim ga je omogočil Gospod. Zato se poglavje začne z vabilom:

»O vsi, ki ste žejni, pridite k vodi, in vi, ki nimate denarja, pridite, kupite in jejte! Pridite, kupite brez denarja, brez plačila vino in mleko!« (Iz 55,1)

To vabilo odpira vrata vsem ljudem. Razteza se daleč čez judovske meje. Nikomur ni treba plačati za to, saj je bil nemogoč dolg čudežno poravnán za vsakogar od nas.

Z jasnim paralelizmom (vzporedjem) pisec v Iz 55,3 podrobneje razloži, kaj vse zajema ta ponudba:

- A. »Nagnite svoje uho
B. in pridite k meni,
A'. poslušajte
B'. in bo živelva vaša duša.«

Zanimivo je opaziti, da je *življenje naše duše* naraven sad tega našega *prihoda k njemu*. Hebrejski glagol zadnjega dela te vrstice je *hyh*, katerega osnovni pomen je »živeti« ali »ostati živ«. /David J. A. Clines, ed., *Dictionary of Classical Hebrew*, vol. 3, str. 204–205/ Konotacija te besede je »rešiti življenje«. C. F. Keil pravi, da ta izraz ne pomeni samo »ostati živ«, temveč tudi »v last dobiti resnično življenje«. /*Minor Prophets, Commentary on the Old Testament in Ten Volumes* [Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 1978], vol. 10, str. 279/ Videti je, kakor da je glagol *hyh* na tem mestu uporabljen v smislu »spet zaživeti ali oživeti«.

Glede na obravnavano vrstico je edini način, kako kot narod in posameznik najti resnično življenje, ta, da prisluhnemo Božjemu vabilu in pridemo k njemu.

Način za pridobitev resničnega življenja

Drugi del besedila v Iz 55,6–13 utrjuje zamisel, ki je izražena v prvem delu poglavja. To je doseženo z uporabo še enega ključnega izraza. Ta izraz je hebrejski glagol *drš*, ki je v slovenskem prevodu preveden z glagolom *iskati*: »Iščite Gospoda, dokler se daje najti, kličite ga, dokler je blizu.« (Iz 55,6)

Glagol *drš* je zapisan v velelniški obliki, kar pomeni, da ne gre za nasvet, temveč za ukaz. Osnovni pomen besede *drš* je *iskati* in ima konotacijo »češčenja in predanosti«. Drugi možni pomeni so še: »posvetovati se, povpraševati, iskati vodstvo; skrbno iskati«. /David J. A. Clines, ed., *Dictionary of Classical Hebrew*, vol. 2, str. 473; Ludwig Koehler in Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, vol. 1, str. 233/

Iskati Gospoda za Izraelce ni bilo nič novega. Ko so živel med poganskimi narodi, jim je bilo rečeno, naj iščejo Gospoda: »Potem boš od tam iskal Gospoda, svojega Boga, in ga našel, če ga boš iskal z vsem srcem in vso dušo.« (5 Mz 4,29)

Poleg tega je *iskati Gospoda* tudi osebna izkušnja. Rebeka je med težavno nosečnostjo iskala Gospoda: »Ko sta se otroka pehala v njenem telesu, je rekla: 'Če je tako, čemu naj še živim?' Šla je vprašat za svet Gospoda.« (1 Mz 25,22) Podobno je tudi Božje ljudstvo spodbujeno, naj išče Gospoda, še posebej v težkih časih.

V 2 Kr 22 beremo o izkušnji kralja Josije. Rekel je: »Pojdite in povprašajte Gospoda zame, za ljudstvo in za vsega Juda o besedah te knjige, ki se je našla.« (2 Kr 22,13)

V nekaterih primerih je izkušnja iskanja Gospoda povezana s pravim češčenjem in služi kot nasprotje malikovalstva (Jer 8,2): »Vendar se je na tebi le našlo nekaj dobrega: odpravil si namreč ašere iz dežele in pripravil srce, da bi iskal Boga.« (2 Krn 19,3)

Iskati Gospoda je povezano tudi z zaveznim odnosom: »Potem so se zavezali, da bodo iskali Gospoda, Boga svojih očetov, z vsem srcem in z vso dušo.« (2 Krn 15,12) O Jozafatu je zapisano, da ni hodil po poti Baala, »ampak je iskal Boga svojega očeta Davida, živel po njegovih zapovedih in ni delal kakor Izraelci« (2 Krn 17,4)

Posledica tega, da ne iščemo Gospoda, je zgrešen cilj, kakor je razvidno iz Roboamovega primera. O njem piše: »Delal je, kar je húdo, ker ni pripravil svojega srca, da bi iskalo Gospoda.« (2 Krn 12,14) Če ne iščemo Gospoda, se to pozna tudi pri našem razumevanju (spoznanju): »Gospod gleda dol iz nebes na človeške sinove, da bi videl, ali je kateri razumen, kateri, ki Boga išče.« (Ps 14,2)

Kadar glagol *drš* nastopa ob osebku Jahve, je iz pomena moč razbrati zahtevo. David Denninger pravi, da so »preroki svarili pred dvema zlorabama: pred iskanjem drugih bogov poleg Jahveja in pred neiskrenim iskanjem«. /Willem A. VanGemeren, 4 ed., *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 1, str. 995/

Povedano na kratko: dejanje *iskanja Gospoda* zmeraj kaže na obnovo odnosa in prejem resničnega življenja. Iz 58,2 daje še globlji vpogled v to: »Iščejo me namreč dan za dnem in želijo spoznati moje poti, kakor narod, ki ravna pravično in ne zapušča sodbe svojega Boga. Od mene terjajo pravične sodbe, želijo si Božje bližine.«

Vrnite se h Gospodu

Iz 55 se začne z vabilom vsem, ki hrepenijo po zveličanju. Te besede so namenjene vsakomur. Gre za vabilo, ki v posameznikovo življenje prinese radikalno spremembo, saj se prejemnik pomika iz ene zveličavne izkušnje k drugi. Zakaj je takšna sprememba sploh potrebna? Zaradi greha.

Izajjeva knjiga je jasna glede tega, kaj greh pomeni Bogu. Sporočilo upanja za Judo v Iz 40 se začne z besedami: »Jeruzalemska hči je prejela iz Gospodove roke dvojno kazen za vse svoje grehe.« (Iz 40,2) Greh je v Izajjevi knjigi razložen kot hoja daleč proč od Gospodovih poti. Pomeni živeti v nasprotju z njegovimi navodili. (Iz 42,24) Povedano drugače: izbrati si življenje greha pomeni živeti odtujeno od Boga: »Pač pa so vaše krivde postale pregrade med vami in vašim Bogom.« (Iz 59,2) Greh resno ovira odnos med Bogom in človeštvom.

Iz 55,7 se osredotoča na isto stvar: »Krivični naj zapusti svojo pot in hudobni svoje misli.« Beseda »zapustiti« na tem mestu pomeni »odpovedati se, opustiti«. V ta pomen ni zajeta zamisel o odrešitvi človeka skupaj z njegovimi grehi, temveč od njegovih grehov. Pomembno je opaziti odnos med »potjo« (v hebrejskem Svetem pismu ta beseda pomeni »živeti«) in »mislimi«.

Prvi del Iz 55,7 pomaga razumeti proces, ki ga moramo zdržati, da bi nam Bog lahko obnovil življenje. Če želimo pozabiti življenje greha, se moramo vrniti na Gospodovo pot. Na poti h Gospodu grešnik pozabi svoje poti in korakoma postaja nova oseba ter tako prejme novo življenje:

A. »Vrne naj se h Gospodu,

B. da se ga bo usmilil,

A'. k našemu Bogu,

B'. ki je velik v odpuščanju.«

Uporaba

Poslušajte oziroma slišite sta glagola v velelniški obliki. Sveto pismo takšen zapis uporablja, da bi po Božjih glasnikih podalo Božji nasvet ljudstvu. V 5 Mz 4,1 na primer beremo: »Zdaj pa, Izrael, poslušaj zakone in odloke, katere vas učim izpolnjevati, da boste živeli in prišli in vzeli v last deželo, ki vam jo daje Gospod, Bog vaših očetov!« Ali si tudi ti prisluhnil Božji besedi in jo slišal?

1. Premišljaj o naslednjem odlomku o Božji ljubezni: »Mar lahko verjamete, da bo Gospod neusmiljeno odrinil ubogega grešnika, ki je spokorniško prišel pred njegove noge z željo, da bi se vrnil in zapustil svoje grehe? Proč s takimi mislimi! Nič vam ne more bolj škodovati kakor takšna zamisel o nebeškem Očetu. On sovraži greh, vendar ljubi grešnika in je v Kristusu dal samega sebe, da bi bili rešeni vsi, ki si to želijo, in bi uživali večno blaženost v kraljestvu slave. Katere mogočnejše in nežnejše besede bi lahko uporabili, da bi izrazili njegovo ljubezen do nas, kakor pa te, ki jih je izbral sam? Pravi: 'Ali more žena pozabiti svojega dojenca, da se ne bi usmilila sina svojega telesa? In ko bi tudi matere pozabile, jaz vendar ne pozabim tebe.' (Iz 49,15)« /Ellen G. White: *Pot h Kristusu*, 2006, str. 65–66/

2. Svoj razred vprašaj po njihovi izkušnji z »iskanjem Gospoda«.

12. nauk: HREPENENJE NARODOV

Ključno besedilo: Iz 60.

Splošni pregled

V preroški literaturi božansko razodetje ni omejeno samo na prerokov čas, temveč se nanaša tudi na čas zunaj prvotnih okoliščin, v katerih je bilo dano. Izpolnitev preroške besede je bila pogosto napovedana za čas po preroški službi preroka. V primeru Iz 60 je sporočilo dano v kontekstu prihodnje vrnitve Jude iz babilonskega izgnanstva. Poleg tega govori ta prerokba tudi o prihodnjem slavnem dogodku vrnitve odrešenih na koncu časa. Iz 60 vsebuje eno najbolj optimističnih sporočil Izaijeve knjige. Med proučevanjem se bomo poglobili v prvih nekaj vrstic omenjenega poglavja in tudi v nekatere vrstice naslednjega.

Obravnavali bomo tri glavne teme: 1) vstani in zasij; 2) svetloba mesta; in 3) Maziljenec.

Razlaga

Vstani in zasij

Prvi stavek v Iz 60 vsebuje dva glagola, ki sta v izvorniku v ženski obliki in v velelnem naklonu: *vstani*, *zasij*. Iz stavka je možno razbrati, da je govor o Jeruzalemu in njegovi prihodnji obnovi. Tudi v poglavju pred tem najdemo nekaj povezav z besedo »vstani«, vendar je v teh primerih izraz uporabljen v kaotičnem opisu Judovega padca.

V Iz 60 ta izraz spremlja pozitivna sestavina: vstani, zasij. Kombinacija teh dveh besed spominja na Aronov blagoslov, zapisan v 4 Mz 6,24–26: »Gospod naj te blagoslovi in te varuje. Gospod naj da sijati svoje obličje nad tabo in naj ti bo milostljiv. Gospod naj dvigne svoje obličje nadte in ti podeli mir.«

Morda je prav ta molitev vplivala na besede v Iz 60, še posebej stavek »Gospod naj da sijati svoje obličje nad tabo«.

Aronov blagoslov v 4 Mz 6,24–26 in besedilo v Iz 60 imata skupno to, da je na obeh mestih zapisan enak hebrejski glagolski koren, 'wr (*sijati*). Videti je, kakor da Izaija osvobojenemu Jeruzalemu namenja peteroknjižni blagoslov, ki je omenjen v povezavi s sijočim Božjim obrazom. Z vidika Luisa A. Schökla je svetleče obličje izraz naklonjenosti. /*The Sacred*

Books: Leviticus, Numbers and Deuteronomy [Madrid: Ediciones Cristiandad, 1970], vol. 2, str. 147/

Izaija tolaži Jeruzalem s prispodobo svetlobe. Toda Jeruzalem nima svoje svetlobe; prejeti jo mora od vira zunaj sebe. Izaija to izrazi z besedami: »Prišla je tvoja luč.« (Iz 60,1) Veličastna izkušnja odrešenega Jeruzalema bo odraz božanske naklonjenosti.

Poved »Vstani, zasij, kajti prišla je tvoja luč in Gospodovo veličastvo je vzšlo nad teboj« razodeva jasno vzporedje, ki je povezano z veznikom »in«. Luč, ki je prišla, je Gospodova slava; prav njegova slava je Jeruzalemu prinesla svetlobo.

Svetloba mesta

Poleg slavnega Aronovega blagoslova je na Iz 60 vplivala tudi zamisel o svetlosti ali sijaju, značilnemu za Mojzesova srečanja z Gospodom.

Na primer v 2 Mz 34 piše, da »Mojzes ni vedel, da koža njegovega obraza žari zaradi pogovora z Bogom«. (2 Mz 34,29)

Motiv sijaja je navzoč tudi v poročilu o Božjem vodstvu Izraela po puščavi: »Gospod pa je hodil pred njimi podnevi v oblačnem stebru, da jih je vodil po poti, in ponoči v ognjenem stebru, da jim je svetil in so lahko hodili podnevi in ponoči.« (2 Mz 13,21)

V Iz 60,2 je zapisana še ena zanimiva vzporednica motivu svetlobe iz 2 Mz, ki nam pomaga spoznati veličastno izkušnjo Jeruzalema:

»Kajti glej, tema pokriva zemljo in megla ljudstva, nad teboj pa vzhaja Gospod in njegovo veličastvo sije nad teboj.«

Iz sobesedila je razvidno, da je beseda »zemlja« vzporedna besedi »ljudstva«, beseda »Gospod« v drugem delu povedi pa je vzporedna izrazu »njegovo veličastvo«. Opazimo lahko, da sta izraza YHWH in »njegovo veličastvo« uporabljena izmenično.

Sporočilo je jasno: Bog Jeruzalemu obljublja čudovito prihodnost. Čeprav je na obrazu Božjega ljudstva videti sled preteklih bojev, (Iz 60,15) so »končani ... dnevi njegovega žalovanja«, (Iz 60,20) ker se bo razodelo Gospodovo veličastvo. Izaija to opiše z mogočnimi besedami:

»Za luč podnevi ti ne bo več sonce in za mesečino ti ne bo svetila luna, temveč bo Gospod tvoja večna luč, tvoj Bog bo tvoje veličastvo.« (Iz 60,19)

Nova izkušnja prinaša tudi izjemno blaginjo: »Sesala boš mleko narodov, prsi kraljev boš sesala.« (Iz 60,16) Novo obdobje blaginje vključuje novo ureditev »mesta«: »Za nadzornika ti bom postavil mir, za priganjača pravičnost.« (Iz 60,17)

Druge lastnosti, značilne za Jeruzalem, so sreča, nadnaravnost (transcendentalnost) in zveličanje (Iz 60,5.9.18): vsa ljudstva prihajajo h Gospodu. Noč je izginila iz pozabljenega mesta. Nastopil je nov dan. »Imenovali te bodo Gospodova prestolnica, Sion Svetega Izraelovega.« (Iz 60,14)

Ellen G. White v povezavi s tem piše: »'Vstani, sveti se, sionska hči! Zakaj tvoja svetloba je prišla in Gospodova slava je zasijala nad teboj.' (Iz 60,1) Kristus prihaja z veliko močjo in slavo. Prihaja v svoji in Očetovi slavi. Na poti ga bodo spremljali tudi angeli. Medtem ko je ves svet pogreznjen v temo, bo v vsakem prebivališču svetih luč. Oni bodo zagledali prvi žarek svetlobe njegovega drugega prihoda. Njegova slava bo zasvetila z najčistejšo svetlobo. Kristusa Odrešenika bodo občudovali vsi, ki so mu služili. Grešniki bodo zbežali, Kristusovi sledilci pa se bodo veselili v njegovi navzočnosti.

Takrat bodo odrešeni izmed ljudi prejeli obljubljeni dediščino. Tako bo dobesedno izpolnjen Božji načrt za Izraela. Človek ne more preprečiti Božjih namenov. Tudi sredi delovanja zla se Božji načrti zanesljivo izvršujejo vse do dokončanja. Tako je bilo z Izraelovo hišo skozi vso zgodovino razdeljenega kraljestva; in tako je tudi z današnjim duhovnim Izraelom.« /Ellen G. White: *Preroki in kralji*, str. 430–431/

Maziljenec

Glavna tema Iz 61 je Mesija, ki svojemu ljudstvu prinaša odrešenje in pravico. Poglavje lahko razdelimo na tri dele: 1) prerokba o prihajajočem Mesiju in o njegovem poslanstvu, (Iz 61,1–3), 2) sad Mesijevega poslanstva (Iz 61,4–9) in 3) pesem Bogu na čast. (Iz 61,10–11)

Tema o Maziljencu je v Svetem pismu pogosta. *Pomaziliti* pomeni izbrati posameznika in mu določiti posebno nalogo ali poslanstvo. Na primer Mojzes je Arona pomazilil za velikega duhovnika. (2 Mz 40,13) Samuel je Savla in Davida pomazilil za Izraelova kralja. (1 Sam 10,1; 16,13) Bog Oče je po Svetem Duhu pomazilil Kristusa. (Ps 45,7; Apd 10,38) /*Nichol, The Seventh-day Adventist Bible Commentary, vol. 4, str. 317*/ Jezus je po

prebranim besedilu iz Iz 61,1–2 zbranim rekel: »Danes se je to Pismo izpolnilo, kakor ste slišali.« (Lk 4,21)

V zvezi s tem poglavjem Ellen G. White pravi: »Iz 61 priča, da naj bi Kristus delal prav to, kar je tudi delal.« /Ellen G. White, 2020: *Jezusovo življenje*, str. 400/

Na drugem mestu te knjige Ellen G. White podrobno piše o tem, kako je Jezus uporabil Iz 61 za pridiganje v Nazaretu: »Ko je Jezus v shodnici bral iz prerokovanja, ni prebral zadnjega dela opisa Mesijevega dela. Po besedah 'da okličem leto Gospodove milosti' je izpustil besedilo 'dan maščevanja našega Boga'. (Iz 61,2 EKV) To je prav tako resnica kakor prvi del prerokovanja, Jezus pa z molkom ni zanikal resnice. Njegovi poslušalci so se zelo radi ukvarjali z zadnjo izjavo in hrepeneli, da se uresniči. Oznanjali so Božje sodbe nad pogani, ne da bi dojeli, da je bila njihova krivda veliko večja od krivde drugih. Sami so veliko bolj potrebovali milost, ki so jo bili pripravljeni odrekati poganom. Tisti dan, ko je Jezus stal v shodnici med njimi, so imeli priložnost, da bi se odzvali nebeškemu vabilu. Ta, ki se veseli milosti, (Mih 7,18) bi jih rad obvaroval pred uničenjem, po katerem so vpili njihovi grehi.« /Ellen G. White, 2020: *Jezusovo življenje*, str. 198/

Uporaba

1. Bog nas želi povečati v svojem Sinu in nam vrniti položaj otrok svojega kraljestva. Ko nam je ta položaj zopet povrnjen, si želi, da bi odsevali njegov značaj. Narodi in ljudstva morajo po njegovih otrocih videti Božje veličastvo.

Poklicani smo odsevati Gospodovo veličastvo. Sami po sebi nismo luč. Odsevamo lahko samo Gospodovo svetlobo. Kaj ti pomenijo Jezusove besede: »Vi ste luč svetu. Mesto, ki stoji vrhu gore, se ne more skriti.« (Mt 5,14 CHR) Na katere načine njegovo luč širimo na druge?

2. »Duh Gospodov je nad menoj, ker me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim. Poslal me je, da oznanim jetnikom prostost in slepim vid, da pustim zatirane na prostost, da oznanim leto, ki je ljubo Gospodu.« (Lk 4,18–19) Katera načela o oznanjevanju evangelija lahko razberemo iz tega besedila?

13. nauk: NOVO ROJSTVO ZEMLJE

Ključno besedilo: Iz 65 in 66.

Splošni pregled

Iz 63 do 66 govori o veličastni prihodnosti, ki čaka Božje ljudstvo, čeprav je pogosto prelomilo zavezo.

Kakor bomo videli, bodo na koncu tudi ljudje zunaj meja Jeruzalema del skupine Božjega ljudstva. Bog Stvarnik je še ena pomembna tema zadnjega dela te knjige. Čeprav so nova nebesa in nova zemlja obljubljeni ljudem, ki prihajajo iz babilonske sužnosti, imajo tudi eshatološko izpolnitev na koncu časa.

Med proučevanjem se bomo osredotočili na tri glavne teme: 1) Voditelj in Odkupitelj, 2) Gospodovi odrešenci in 3) Bog, Stvarnik novega.

Razlaga

Voditelj in Odkupitelj

Z Iz 63 se začenja novi del Izaijeve knjige. Na začetku poglavja beremo o pogumnem vojščaku, ki »ponosno stopa v svoji silni moči« in je »močan, da odreši«. (Iz 63,1) Njegova oblačila so umazana in okrvavljena. (Iz 63,3) »Postal jim je rešitelj.« (Iz 63,8) Podoben prizor najdemo tudi v Razodetju: »Ognjen je v plašč, ki je bil namočen v krvi. Ime mu je Božja Beseda.« (Raz 19,13)

Poglavje omenja še druge Odkupiteljeve lastnosti: Zveličar je vodja, ki svoje ljudstvo vodi podobno kakor v Mojzesovih dneh. (Iz 63,12–13) Na koncu poglavja piše: »Ti, Gospod, si naš Oče, naš odkupitelj iz davnine ti je ime.« (Iz 63,16)

V naslednjem poglavju beremo, da je Bog naredil čudovite reči, ki jih njegovo ljudstvo ni pričakovalo. (Iz 63,3) Znova je zapisano: »Zdaj, Gospod, si ti naš Oče!« (Iz 64,7)

Nato pisec v Iz 65 zapiše še eno razsežnost Božjega značaja. Bog se razodene v prvi osebi in o sebi pravi: »Dal sem se poiskati. ... Dal sem se najti.« (Iz 65,1) V skladnosti s prejšnjimi izjavami Izaija Gospoda predstavi kot dostopnega Boga. »Rekel sem: 'Glejte, tu sem, glejte, tu sem!' Ves dan sem iztegoval svoje roke proti upornemu ljudstvu.« (Iz 65,1–2)

V tem poglavju je zapisana še ena Božja lastnost: On je tisti, ki na zemljo prinaša sodbo in povračilo. »Ne bom molčal, temveč bom poplašal, poplašal bom v njihovo naročje: vaše krivde in hkrati krivde vaših očetov.« (Iz 65,6–7) Tistim, ki »zapuščajo Gospoda«, (Iz 65,11) pravi: »Vas sem odločil za meč« (Iz 65,12) in »Gospod Bog te bo usmrtil«. (Iz 65,15)

Podobno je o Bogu povedano tudi v Iz 66. Najprej je Bog predstavljen kot Vladar veselja. Gospod pravi: »Nebo je moj prestol in zemlja podnožje mojih nog.« (Iz 66,1) Ta prizor je del videnja v Iz 6,1–3: »Videl sem Gospoda, ki je sedel visoko na vzvišenem prestolu.«

Nato je iz templja slišati njegov glas: »Gospodov glas je, ki deli plačilo svojim sovražnikom.« (Iz 66,6; 65,6) Ta opis nakazuje končno uničenje Božjih sovražnikov – njih, ki so »izbrali svoje poti in jim ugajajo njihove gnusobe«. (Iz 66,3)

V Iz 66,15–16 so zapisane slikovite podrobnosti končnega uničenja: »Kajti glej, Gospod bo prišel v ognju, njegovi vozovi so kakor vihar, da bo v srditosti zvrnil svojo jezo, svojo grožnjo v ognjenih plamenih. Kajti Gospod bo sodil z ognjem, s svojim mečem vse meso, veliko bo prebodenih po Gospodu.«

Videti je, da ta opis govori o popolnem in končnem uničenju. S tem dokončnim dejanjem bo Gospod pravično povrnil sovražnikom. Izaija knjigo zaključi tako, da spregovori o popolnem porazu Gospodovih sovražnikov – njih, ki so se mu uprli. Nastopil je konec; zmaga je popolna: »Ko bodo odhajali, bodo videli trupla ljudi, ki so se mi uprli. Njihov črv ne umre in njihov ogenj ne ugasne, gnusoba bodo vsemu mesu.« (Iz 66,24)

Gospodovi odrešenci

V Iz 63 piše, da ima veliki Gospodov dan – dan izvršitve njegove sodbe – dve večji posledici: »Kajti dan maščevanja mi je bil na srcu, prišlo je leto mojega odkupljenja.« (Iz 63,4) Dan sodbe bo za Božje ljudstvo »dan odrešenja.« Toda za upornike proti Bogu bo to »dan maščevanja.«

V nadaljevanju si bomo ogledali nekatere odlomke tega poglavja, ki se nanašajo na odrešence. V to skupino sodi Božje ljudstvo vseh vekov, vse od Abrahamovega časa. (Iz 63,7–19) V Iz 63,16 piše: »Saj si ti naš Oče, kajti Abraham nas ne pozna in Izrael nas ne razloči. Ti, Gospod, si naš Oče, naš odkupitelj.« Omemba Abrahama označuje duhovne in dobesedne Abrahamove potomce.

Na žalost je Božje ljudstvo prelomilo zavezo z Bogom. Še naprej so grešili. Izaija pravi: »Naša krivda nas je odnesla kakor veter.« (Iz 64,5) Podoben opis Božjega ljudstva najdemo tudi v zadnjih poglavjih Izaijeve knjige. To ljudstvo je uporno, »kajti ... hodi po poti, ki ni dobra, po svojih lastnih mislih« (Iz 65,2) Bog pravi: So ljudstvo, »ki me draži vedno pred mojim obličjem, ... ampak ste delali hudo v mojih očeh in ste si izvolili, kar mi ni po volji«. (Iz 65,3.12) Ta tema se ponovi v Iz 66: »Oni so izbrali svoje poti in jim ugajajo njihove gnusobe. ... Delali so, kar je hudo v mojih očeh, in izbirali, kar mi ni po volji.« (Iz 66,3–4)

Ne glede na to pa Gospod na svoje ljudstvo gleda s sočutjem: »Tako govori Gospod: Kakor se najde sok v grozdu in rečejo: 'Ne uničuj ga, blagoslov je v njem!' tako bom jaz storil zaradi svojih služabnikov, ne bom uničil vsega.« (Iz 65,8)

Nifalna oblika – ena izmed sedmih glavnih glagolskih osnov v svetopisemski hebrejščini – besede *māšā* (prevedena z besedo »najden«) vsebuje teološke implikacije, ki so vredne premisleka. Novo vino (Božji služabniki) je tik pred uničenjem. Toda »našlo« ga je Božje usmiljenje. Nista ga ohranili njegova vrednost ali zvestoba, temveč Božje usmiljenje.

V naslednji vrstici je poudarjena ista zamisel. Gospod je tisti, ki bo »iz Jakoba ... dal iziti potomstvo, iz Juda dediča njegovih gor.« (Iz 65,9)

Besedna zveza »dal iziti« je v izvorniku zapisana v vzročni obliki. Bog še vedno drži svojo obljubo in ohranja Jakobovo potomstvo. Obljuba ostaja, a ne zaradi Jakobove ali Judove zvestobe, temveč zaradi Božje. Zaradi te obljube bo potomstvo lahko dobilo v last gore. Tudi to je mogoče le zaradi Božjega usmiljenja in zvestobe, ne zaradi dejanj njegovega ljudstva.

Zanimivo je opaziti, da stoji besedna zveza *Jakobovo potomstvo* oziroma *služabniki* nasproti besedi *vi* (Juda): »Glejte, moji služabniki bodo vriskali od veselja v srcu, vi pa boste vpili od bolečine v srcu.« (Iz 65,14)

Jakobovo potomstvo bo ostalo za vedno: »Kajti kakor novo nebo in nova zemlja, ki ju narejam, da stojita pred menoj, govori Gospod, tako bosta stali vaše potomstvo in vaše ime.« (Iz 66,22) Izaija uporabi enako besedo *zera* (potomstvo) tudi v Iz 65,9.

Ne glede na to pa se lahko skupini služabnikov oziroma *Jakobovemu potomstvu* pridružijo ljudje iz *vseh* narodov: »Oznanili bodo moje veličastvo med narodi.« (Iz 66,19) Pridruženi Izraelovim otrokom bodo

prinesli »jedilno daritev v čisti posodi v Gospodovo hišo«. (Iz 66,20) Gospod bo »nekatero izmed njih ... vzel za duhovnike, za levite«. (Iz 66,21) To sporočilo ima nove razsežnosti za *izbrano Božje ljudstvo*, ki zajema ljudi z vseh koncev sveta.

Bog, Stvarnik novega

Bog kot Stvarnik je še ena pomembna tema Izaijeve knjige. Še posebej je poudarjena v Iz 40 – »Gospod je večni Bog, Stvarnik koncev zemlje.« (Iz 40,28) – in v zadnjem delu knjige. Videti je, da Izaija Boga predstavlja kot Stvarnika, da bi utrdil zamisel o Bogu kot Odkupitelju. Bog ni samo ustvaril tega sveta in ljudi ter jih nato pozabil. Poleg tega je tudi Vzdrževalec in predvsem Odkupitelj svojega stvarstva.

Zato Gospod pravi: »Kakor mati tolaži svojega otroka, vas bom jaz tolažil, v Jeruzalemu boste potolaženi.« (Iz 66,13)

Neki dan bodo Izraelci izruvani iz svoje zemlje in odpeljani v babilonsko sužnost. Ločeni bodo od dragih družin; tempelj bo uničen; vse njihovo imetje bo zaplenjeno, toda Bog bo še vedno z njimi.

Med prebivanjem v Babilonu so nekateri Izraelci izgubili upanje na vrnitev v Jeruzalem. Mislili so, da jih je Bog zaradi njihovih grehov dokončno pozabil, o čemer priča Danielova molitev v Dan 9. Toda Bog jim po preroku Izaiju sporoča: »Kajti glej, ustvaril bom novo nebo in novo zemljo, prejšnje reči ne bodo več prihajale v spomin, ne bodo več prišle do srca. Da, veselite in radujte se na veke tega, kar bom ustvaril.« (Iz 65,17–18)

Ta obljuba, dana Gospodovemu ljudstvu Izaijevega časa, je bila namenjena ljudem, ki bodo šli v izgnanstvo. Bog jim je že vnaprej povedal: Nekaj let boste v izgnanstvu izkusili babilonsko ozračje ter njihova nebesa in zemljo, toda za vas bom ustvaril nekaj novega: »Ustvaril bom novo nebo in novo zemljo.« (Iz 65,17)

To je jezik 1 Mz 1. Na tem mestu je zapisan celo isti glagol – *bara'* (*ustvariti*). Kljub temu gre pri tem za zanimivo različico. V 1 Mz 1 je glagol *bara'* v pretekliku, zaradi česar se prevod glasi »Bog je ustvaril«. Gre za dokončano dejanje. Toda v Izaijevi knjigi je hebrejski glagol *bara'* v deležniku, kar nakazuje neprekinjeno ali ponavljajoče se dejanje. Povedano drugače: Čeprav bodo tvoja jeruzalemska nebesa in zemlja izgubljeni, jaz ustvarim oziroma ustvarjam *nova nebesa in novo zemljo* zate. Novi

Jeruzalem bo zrasedel iz ruševin. Vrnili se boste in doživeli čudovito izkušnjo, zato »prejšnje reči ne bodo več prihajale v spomin«. (Iz 65,17)

Težko je zanikati eshatološko razsežnost tega preroškega sporočila, ki v povezavi z »novimi nebesi« in »novo zemljo« iz Raz 21 nakazuje nadaljnjo izpolnitev prerokovanja. Adam in Eva sta izgubila svoja *nebesa in zemljo*, kakor se je kasneje zgodilo tudi Izraelcem. Toda Gospod, Stvarnik, je obljubil, da bo zopet ustvaril čudovit svet.

Uporaba

1. Gospod v Iz 66 pravi: »Prišel bom, da zberem vse narode in jezike, prišli bodo in gledali moje veličastvo.« (Iz 66,18) Na podlagi tega besedila lahko razumemo, da bodo verni prišli tudi iz drugih narodov, ne samo iz Izraela. Kako v povezavi s tem spoznanjem razumeš Iz 19,24–25: »Tisti dan bo Izrael tretji v zavezi z Egiptom in z Asirijo, kot blagoslov sredi zemlje, ker ga bo Gospod nad vojskami blagoslovil in rekel: 'Blagoslovljeno naj bo moje ljudstvo, Egipt, in delo mojih rok, Asirija, in moja dediščina, Izrael.'«?

2. Kako si predstavljaš *nova nebesa in novo zemljo*, ki jih bo Bog na koncu časa ustvaril za nas? Raz 21,1–2; 22,1–5.